

Cinkarna

KNJIŽNICA E. KARDELJA
MUZEJSKI TRG 1A
63000 CELJE

Poština plačana pri PTT enoti Celje

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE CINKARNA Leto XXXIV št. 2 marec, april 1988

VOŠČILO

*Delo plemeniti duha
zato delajmo ustvarjalno in zavzeto,
da bodo naše duhovne vrednote večje*

*Ob bližnjih praznikih 27. aprilu - dnevu
OF, 1. maju - prazniku dela, 9. maju -
dnevu zmage, čestitamo vsem delavcem
Cinkarne*

Uredništvo Cinkarnarja

Na kratko

7 odstotkov nad načrti

Po prvih podatkih strokovne službe smo v prvih treh mesecih letošnjega leta poslovali uspešno predvsem na področju produktivnosti, izvoza in prodaji doma. Načrt skupne proizvodnje smo presegli za 7 odstotkov, enako lansko obdobje pa za 1 odstotek. Padeč proizvodnje je opazen le pri tozdu Kemija Celje, za katero posebna komisija pri delavskem svetu tozda pripravlja sanacijski program. Rešitev je le v modernizaciji izrabljenih proizvodenj, ki delajo prevelike stroške.

Zelo dobro so delali predvsem v titanovem dioksidu, valjarni, modrem bakru, kjer so prvič dosegli 100 ton v enem mesecu, grafiki in tozdih skupnega pomena, brez katerih ne bi bilo uspešne proizvodnje. Na področju stroškov pa še nismo naredili dovolj, kajti vse prevelike postajajo obveznosti za splošno in skupno porabo. Vsega ne bomo mogli prevaliti le na povišanje cen. O tem pa več v prihodnji številki.

Zaupanje, odprtost, tovarištvo

Na tej osnovi Cinkarna že dvajset let sodeluje s partnerjem iz NDR. 20. aprila 1968 so v Narodnem domu v Celju slavnostno podpisali pogodbo o sovlaganju Kombinata Lacke und Farben v izgradnjo proizvodnje titanovega dioksida. Titanov dioksid danes učinkovito izpolnjuje obveznosti iz te pogodbe. Več o tem preberite na straneh 3, 8 in 9. Na sliki zgoraj: pričetek gradnje 1968 leta, spodaj: podpis pogodbe v Narodnem domu, levo: titanov dioksid danes.

Gospodarska gibanja na območju Celja

V uvodu pozdravljamo pobudo, da bo Služba družbenega knjigovodstva Celje odslej na tiskovne konference o seznanjanju regijskih poslovnih rezultatov, vabila tudi urednike glasil iz OZD. Na tak način vas lahko obveščamo tudi o tem, kako poslujejo gospodarske OZD na območju Celja.

Že ob zaključnem računu za leto 1986, ko je močno upadla učinkovitost regijskega gospodarstva, je bila upravičena bojazen, da se lahko rezultati še poslabšajo. Domala vsi kazalci uspešnosti poslovanja v letu 1987 izkazujejo nižje vrednosti kot pred letom. Izjema je le izboljšano razmerje med celotnim prihodkom in porabljenimi sredstvi, ki pa je bolj zaslug najrazličnejših obračunavanja in preračunavanja, saj se ta »kvaliteta« ne potrjuje v ostalih kazalcih.

- Celotni prihodek je porasel z indeksom 210, kar je 3 indekse točke bolj kot v gospodarstvu SRS, a vseeno manj kot splošni nivo cen. Najbolj se je celotni prihodek povečal v Mozirju, Velenju in Žalcu, skromnejša pa je bila rast v Celju in Šentjurju;

- Vzpodbudnejši pa so bili lani izvojni rezultati. Ocena ne temelji toliko na podatkih o blagovni menjavi (mnogi namreč opozarjajo na oprečnost metodologije) kot na dejstvu, da se je povečal delež izvozne realizacije v celotnem prihodku od 9,3 na 11,1 %. Prihodki ustvarjeni na tujih trgih so bili za 151 % večji kot leto poprej;

- Na ravni gospodarstva je bila rast celotnega prihodka skoraj izenačena z rastjo porabljenih sredstev, znotraj gospodarskih panog pa se je to razmerje precej poslabšalo v vseh panogah, razen v industriji, trgovini in finančah;

- Kar zadeva porabljena sredstva, sistem obračuna omogoča toliko najrazličnejših prilagajanih stopenj, da je težko govoriti o kakršnihkoli kvalitativnih premikih. Vse se vendarle nekoliko prevrednoti tako, da je rast porabljenih sredstev zmerna (indeks 209).

Dohodek je bil večji za 114 % (v SRS 107 %). S tako dinamiko je preseljen cen industrijskih proizvajalcev (106 %), zaostal pa je za cenami na drobno (131 %). Precej nad povprečjem regije je dohodek porasel v občini Velenje (143 %), Mozirje (137 %), Šentjur (129 %) veliko pa je bilo njegovo zaostajanje v občinah Laško (85 %) in Slov. Konjice (79 %), kjer je bila njegova rast najnižja.

V razporeditvi dohodka se nadaljujejo negativne tendence; delež akumulacije še nadalje upada, večja se delež obveznosti za skupno porabo in za druge namene. Tako v letu 1987 obveznosti za skupno in splošno porabo predstavljajo 29,8 % razporejenega dohodka, čisti osebni dohodki in skupna poraba 40,5 %, akumulacija pa 8,5 %.

Razporejena sredstva za osebne dohodke, ki izkazujejo v regijskem merilu 119 % rast, so prehitela dinamiko dohodka (ki pa ni povsem primerljiv z letom 1986) v vseh obci-

nah celjske regije. Kljub taki rasti pa povprečni mesečni čisti osebni dohodki na delavca v nobeni občini celjske regije niso dohтели cen življenjskih stroškov. V regijskem merilu so znašali 256.912 din, kar je nekoliko manj kot v republiki (265.883 din, ind. 220).

Njihova rast je bila 117 %, kar pomeni ob 132 % rasti cen življenjskih potrebščin 6 % realno znižanje povprečnih mesečnih osebnih dohodkov.

Nadpovprečne obračunane osebne dohodke na delavca ugotovljamo le v treh občinah in sicer Velenje, Celje in Slov. Konjice.

Sredstva za reprodukcijo so v celjski regiji porasla za 56 % (v SRS za 49 %), akumulacija pa za 49 % (v SRS za 37 %). Rast reprodukcijskih sredstev se je gibal po občinah med 5 % (v Slov. Konjicah) in 112 % (v Mozirju), akumulacija pa je bila realno višja kot leta 86 le v občini Mozirje; v vseh drugih se je znižala, najbolj pa v občini Slov. Konjice (ind. 78).

delež akumulacije v doseženem dohodku, ki je v regiji znašal 8,7 % (v SRS 9,6 %), se je po občinah gibal med 4,3 % (v Šentjurju) in 11,9 % (v Laškem).

Stopnja rentabilnosti (4,6 %), ki je bila malenkost višja od republiškega povprečja, se je znižala v vseh občinah, razen Mozirja in Celja, nadpovprečno rentabilnost pa izkazujejo občine Laško, Celje in Slov. Konjice.

Skupno število OZD z motnjami v poslovanju (OZD z nizko stopnjo ali na meji rentabilnosti), se je v letu 1987 zvišalo za 6 OZD (49 OZD z nizko stopnjo donosnosti, 45 brez akumulacije).

Z izgubo pa je leto 1987 sklenilo 41 OZD, njihova višina 21. 440 milijonov din pa je bila 18 % višja kot v letu 1986. Večina izgub je bila v področju industrije (97,1 %), kar 64 % pa v elektrogospodarstvu, pridobivanju premoga, črni metalurgiji in predelavi kovin. Delež izgub je v dohodku upadel od 5,1 % na 2,8 %, predstavljale pa so tretjino akumulacije pozitivnih OZD (v SRS: 42,1 %).

Dinamika posameznih postavk iz bilance stanja kaže na navidezno ugodno gibanje, saj so se med vsemi postavkami najbolj povečali trajni viri poslovnih sredstev. Ker pa to ni posledica dobrih rezultatov poslovanja, ampak posledica obvezne revalorizacije, lahko takšna nerealna osnova (poslovni sklad) pomeni tudi nerealno visoke zneske najrazličnejših obveznosti. V gospodarstvu, ki je bilo ob koncu leta sposobno v trenutku poravnati 20 % kratkoročnih obveznosti (za normalno gospodarjenje znaša ta procent vsaj 50), lahko zato pričakujemo zaostreno likvidnostno problematiko.

Cinkarna v gospodarstvu Celja

Med 49. ozdi, ki so v letu 1987 poslovali s stopnjo akumulativne sposobnosti nad 0 do 2 odstotka, je tudi Cinkarna, tozdr Kemija Mozirje.

Med 45. ozdi, ki v letu 1987 niso oblikovali akumulacije, je tudi Cinkarna, tozdr Transport in skladišča. Med 41. ozdi, ki so v sklepnem računu za leto 1987 ugotovili izgu-

bo, je tudi Cinkarna, tozdr Kemija Celje.

Med ozdi, ki so v posameznih obračunskih obdobjih leta 1987 ugotovili izgubo pa so tudi Cinkarna, tozdr Energetika (prvo trom.), tozdr Metalurgija (prvo trom.), tozdr Kemija Celje (prvo in četrto trom.), tozdr Vzdrževanje (prvo tromes.) in tozdr Kemija Mozirje (prvo trom.).

Osebni dohodki delavcev v združenem delu

1. Povprečni mesečni čisti osebni dohodki na delavca po panogah dejavnosti

	Din		Indeksi		
	XII 87	I 88	I 88 XII 87	I 88 I 87	I 88 I 87
SKUPAJ	429 345	418 838	97,6	230,9	154,5
GOSPODARSTVO	408 975	404 235	98,8	229,5	154,5
NEGOSPODARSTVO	535 137	494 513	92,4	236,4	154,2
INDUSTRIJA IN RUDARSTVO	392 140	395 349	100,8	228,1	156,8
Elektrogospodarstvo	476 616	498 958	104,7	215,2	150,2
Pridobivanje premoga	584 444	557 936	95,5	199,2	148,9
Proizv. naftnih derivatov	482 330	504 410	104,6	289,7	177,9
Črna metalurgija	448 434	442 113	98,6	220,7	162,6
Priob. rud. barv. kovin	616 076	556 263	90,3	250,1	162,3
Proizv. barvastih kovin	442 439	448 161	101,3	233,4	166,1
Predelava barvastih kovin	418 596	432 155	103,2	239,5	162,1
Proizvodnja nekov. rudnin	455 333	423 776	93,1	242,8	156,2
Predelava nekov. rudnin	389 915	372 285	95,5	220,4	154,2
Predelava kovin	383 871	394 072	102,7	227,4	158,6
Strojgradnja	414 366	417 571	100,8	222,1	158,5
Proizv. prometnih sredstev	366 926	373 555	101,8	213,5	157,4
Ladjedelništvo	439 163	449 844	102,4	210,7	166,0
Proizv. elektr. stroj., apar.	390 401	395 375	101,3	231,6	157,9
Proizv. baz. kem. izdelkov	471 761	498 613	105,7	249,1	159,5
Proizvodnja kama in peska	444 165	416 111	93,7	234,2	154,7
Proizv. gradb. mat.	378 386	422 637	111,7	244,4	158,8
Proizv. žag. lesa in plošč	372 412	376 282	101,0	248,4	154,3
Proizv. konč. les. izd.	352 959	365 523	103,6	245,2	160,6
Proizv. v predel. papirja	351 241	359 038	102,2	240,9	160,1
Proizv. preje in tkanin	456 448	484 678	106,2	232,5	162,0
Proizv. konč. tekst. izd.	352 251	347 390	98,6	213,2	151,1
Proizv. usnja in krzna	304 029	322 392	106,0	197,9	153,5
Proizv. obutve in galant.	463 319	415 499	89,7	223,2	148,1
Predelava kavičuka	362 494	315 068	86,9	224,7	151,8
Proizv. živil. proizvodov	413 797	407 271	98,4	230,1	144,2
Proizvodnja pijač	403 419	393 664	97,6	228,0	152,8
Proizv. in pred. tobaka	372 061	381 384	102,5	230,0	151,2
Grafična dejavnost	517 458	440 673	85,2	235,8	149,8
Reciklacija surovin	431 924	423 999	98,2	222,4	158,3
Proizv. raznovrstnih izd.	397 802	411 419	103,4	245,3	160,1
	517 548	479 523	92,7	227,2	174,7
	369 542	402 446	108,9	235,2	165,1

5. Povprečni mesečni čisti osebni dohodki po republikah in pokrajinah SFR Jugoslavije, december 1987

	Din		Indeksi		
	XII 87	01-XII 87	XII 87 XI 87	XII 87 XII 86	I-XII 87 I-XII 86
SFR JUGOSLAVIJA	269 836	173 965	113,4	208,4	205,5
SR Bosna in Hercegovina	224 178	145 986	111,2	203,5	197,2
SR Crna gora	193 065	128 351	109,7	189,4	187,5
SR Hrvaška	279 735	186 766	108,6	212,5	205,3
SR Makedonija	183 081	119 347	111,6	205,2	201,4
SR Slovenija	429 345	271 063	117,7	214,6	221,3
SR Srbija	242 513	154 519	114,5	205,1	200,6
Območje SR Srbije brez območij SAP	246 782	157 397	114,8	203,9	200,4
SAP Kosovo	184 415	119 456	108,2	196,6	193,4
SAP Vojvodina	250 936	158 745	115,3	210,6	202,2

Nenehna rast proizvodnje

Proizvodnja titanovega dioksida je vsa leta naraščala, največ pa v zadnjih štirih letih. Od leta 1974, ko so proizvedli 11.867 ton, so do lani to količino več kot podvojili.

K doseženim proizvodnim rezultatom je z velikim prizadevanjem prispevalo vseh 226 zaposlenih, čeprav so imeli nekaj težav z oskrbo z osnovnimi surovinami-titanovo žlindro in ilmenitom.

Težave so bile lani tudi pri večkratnih okvarah na posameznih delih procesov, večjem številu popravil in zamenjav na strojih in napravah, pomanjkanju plina in elektrike konec julija in drugo, kar je vse vplivalo na obseg proizvodnje. Tu moramo omeniti tudi veliko prizadevanje delavcev tozda Vzdrževanje, ki so skušali večino remontov skrajšati in jih končati pred načrtovanim rokom.

Ko prikazujemo uspešnost poslovanja tozda, moramo poudariti zelo spodbudne izvozne rezultate, po katerih prednjačijo celo v celjski občini. Izvoz je

vseh petnajst let naraščal vzporedno s proizvodnjo in je v lanskem letu predstavljal 75 odstotkov vsega proizvedenega titanovega dioksida.

Tudi na domačem trgu je bilo povpraševanje veliko, vendar je prodaja omejena, saj je morala temeljna organizacija izpolniti obveznosti do tujega partnerja, in seveda izvažati zaradi deviznega položaja tudi na konvertibilno tržišče. Tako so bile na domačem trgu izpolnjene obveznosti le do sovlagateljev.

Tozda Titanov dioksid je začel poslovati pozitivno od leta 1978. Udeležba celotnega prihodka v celotnem prihodu delovne organizacije je največ porastla v zadnjih letih, tako da je delež v akumulaciji delovne organizacije lani že skokovito narasel, kar na 86 odstotkov iz prejšnjih 10 v letu 1986.

Delež osnovnih sredstev v okviru DO

Leto	% odpis.	% nabav. vr.	Udelež. v DO sedanja vred. v %
1974	10	59	73
1978	32	57	72
1983	67	46	38
1986	67	43	41
1987	58	44	41
1987	58	44	41

20 let družabniške pogodbe

Po krajšem razgovoru v sejni sobi DE Marketinga so si gostje ogledali proizvodnjo titanovega dioksida

Podpredsednik vzhodnonemške vlade Horst Sölle se rokuje s predstavniki občinske skupščine

Cinkarno so obiskali: Horst Sölle, podpredsednik vlade NDR s sodelavci, Radovan Makić, član zveznega izvršnega sveta s sodelavci, Janez Bohorič, podpredsednik IS skupščine SRS s sodelavci, Adolf Vojsk, podpredsednik GZ SRS s sodelavci ter Tone Zimšek, predsednik IS skupščine občine Celje s sodelavci.

Vodilni jugoslovanski politiki in gospodarstveniki ob zagonu titanovega dioksida leta 1973

Delež celotnega prihodka v celotnem prihodu DO

Leto	Nominalna vred. celot. prihodka v 000 din	% udelež. v CP DO	% udelež. v akum. DO
1974	193.109	16	/
1978	490.380	27	/
1983	3.043.464	27	8
1986	19.661.304	28	10
1987	51.347.591	35	86

Dohodek tozda je lani naraščal hitreje kot porabljeni sredstva. Celotni prihodek, dohodek in čisti dohodek so bili lani visoko akumulativni. Neto akumulacija je rasla celo hitreje kot delavčeva osebna in skupna poraba. Vsemu temu pa je razlog v ugodnem tečaju dinarja pa tudi drobnih prodajnih cenah. Tudi ugotovitev obračanja zalog skozi vse lansko leto pokaže

dobro oceno, saj leži proizvod na zalogi le 8,9 dni. Zaradi šestmesečnih dobav glavnih surovin je namreč razumljivo slabše obračanje zalog surovin.

V letu 1987 je tozda titanov dioksid vložila dve milijardi in pol investicij, to je v intenzifikacijo, odlagališče Za travnikom, pretakališče mazuta in ostala manjša investicijska dela.

V proizvodnjo le v zaščitnih oblačilih

RAZPRAVA NA OBČINSKI KONFERENCI ZKS

Položaj in vloga Cinkarne

Ker so o Cinkarni v sredstvih javnega obveščanja veliko piše, sem s strani ZK Cinkarne zadovoljen, da nekatera sporna vprašanja vsaj delno osvetlim z vidika cinkarniškega kolektiva in tako vsaj delno prispevam k celovitejši informiranosti. Položaj in razvoj Cinkarne je nedvomno zanimiv, saj se uvršča med večje delovne organizacije tako v Celju, kot tudi širše. Ker je Cinkarna obstoječe razvojne dileme in orientacije je razgrnila pred javnostjo s predlogom »Dolgoročnega programa razvoja« in dopolnitvijo sanacijskega programa ekološke sanacije pred dvema letoma, po javni razpravi pa dobila potrditev na vseh treh zborih občinske skupščine, želim izpostaviti nekaj rezultatov, ki jih je Cinkarna pri realizaciji programa razvoja že dosegla, oz. so v fazi realizacije.

Že v predlogu dolgoročnega načrta razvoja smo zapisali, da mora razvoj Cinkarne dolgoročno razviti predelovalno dejavnost, ki bo uravnotežena z bazno proizvodnjo. Ta predpostavka se je že dosedaj v celoti potrdila kot pravilna, zato je Cinkarna dolgoročno stabilna in zagotavlja socialno varnost zaposlenih.

Pomembnost usklajenosti baze in predelovalne proizvodnje so potrdile tudi mnoge znanstveno strokovne institucije, pa tudi raziskava, ki jo je finansirala Občinska raziskovalna skupnost v Celju ter jugoslovanski simpozij »Alternative družbenega razvoja in problematika okolja«. Obe proizvodnji pa sta za okolje sprejemljivi, če stroka in znanje spoštujeta kriterije, ki so naravnani k vedno manj onesnaženemu okolju.

Uravnoteženje baze proizvodnje s predelovalno je tudi omogočilo Cinkarni povečan izvoz v letu 1987, ki je s 54,5 milijoni dolarjev nedvomno ena od boljših izvoznikov v naši državi.

Cinkarna si pojem prestrukturiranja oz. prenove predstavlja tako, da poleg razvoja novih energetsko manj zahtevnih proizvodov, enakovredno vključuje vse dejavnosti za racionalizacijo obstoječih proizvodnih tehnologij z največjim možnim izkoriščanjem obstoječih zmogljivosti z:

- razvojem kakovosti
  - stalnim nadzorovanjem obremenjevanja okolja
  - odpravljanjem ozkih grl
  - uvajanjem mikroprocesne avtomatizacije ter razvijanjem novih, časovnih in vsebinsko primernih modelov upravljanja
- Ne moremo pa podpreti razmišljanja nekaterih, ki hočejo za vsako ceno nekaj novega in odklanjajo, da bi že obstoječo proizvodnjo, z modernizacijo in adaptacijami dvignil na raven, ki bo v stanju ne le preživeti sebe, ampak ustvariti več kakor do sedaj. Zavedati se moramo, da ni veliko novih programov, še posebej na področju kemično predelovalne industrije.

V realizaciji srednjeročnega plana razvoja je Cinkarna uspešna. Trenutno vlagamo v izgradnjo obrata za proizvodnjo grafičnih preparatov, v pripravi je nova linija za ofset plošče, gradimo novo razrezo linijo za cinkotni pločevino, zgrajena je nadomestna proizvodnja barijevega sulfida, intenzivno pa poteka tudi intenzifikacija titanovega dioksida in še vrsta drugih posodobitev.

Ob vseh spodbudnih rezultatih pa vendarle ugotavljamo različne nejevolje v kolektivu, ki se sicer ne manifestirajo v obliki protestnih prekinitev dela, ampak v določeni malodušnosti in apatičnosti. Gre za splošno klimo, ki se kaže v zaskrbljenosti za jutri, saj delavci ne verjamejo več, da se bo stanje v naši družbi izboljšalo.

Pomemben delež v razvoju in prestrukturiranju imajo tudi inovacije. Samo iz naslova množične inovacijske dejavnosti dosežen dohodek predstavlja okoli 1 odstotek od dohodka DO. Med inovacijami je veliko tiskih, kjer je vloženo veliko znanja in dela. V inovacijski proces je povprečno vključeno 5 odstotkov, v najbolj uspešnih tozdih pa okoli 30 odstotkov zaposlenih. Kljub dobrim rezultatom, z doseženim nismo zadovoljni, ker ni več vidnega napredka. Vzroki so v veliki meri sistemske narave:

- delo in znanje v naši družbi ni cenjeno, niti motiv za pridobivanje dohodka
- premalo motiviramo tiste, ki prispevajo več, ker vedno silimo v neko povprečje, to pa nas vodi

v vse večjo revščino in odvisnost od tujine

- stalno spreminjanje raznih predpisov in zakonov, sprejetih po hitrem postopku naš tehnološki razvoj tako v DO, kakor tudi širše spravlja v nemilost tistih, ki kar naprej krojijo stanje, v katerega smo zašli
- na najvišjih položajih od gospodarstva do federacije so večinoma komunisti, to pomeni, da moramo iskati in najti rešitve v svojih vrstah, če hočemo, da si bomo člani ZK vsaj malo povrnilo ugled, in končno ustavili nenehno stagnacijo našega gospodarskega in družbenega raz-

Kadri za razvoj

Zastoji in nazadovanje v uresničevanju temeljnih interesov ljudi so sprožili stabilizaciji namenjene analize družbene razvojne krize. V tem okviru pa vedno bolj poudarjamo spoznanje, da so kadri eden najpomembnejših elementov za trajno stabilizacijsko obnašanje. Zaradi tega se poudarjajo vprašanja, kako ukrepati za čimprejšnje zagotavljanje ustreznega kadrovskega potenciala za samoupravno obvladovanje stabilizacijskih družbenih sprememb. Delovati oz. pripraviti je potrebno akcije, s katerimi bomo vnesli v sistem družbene reprodukcije nekatere nove dejavnike (oz. aktivirali že dorečene), ki bodo sprožili trajne kadrovske pretoke in zviševanje njihove kakovosti.

Spoznali smo torej, da je kakovost kadrov eden od bistvenih dejavnikov, od katerega bo odvisna naša uspešnost, razvoj in naš obstoj. Človek je tisti, ki nosi vsa ta bremena. Prav zaradi tega naj ne bo prepuščen le spontanosti v svojem razvoju. Zavedamo se, da si pridobivanje raznovrstnega znanja in izkušenj, usmerjenih v aktivnosti, ne moremo zamisliti več kot SPONTANO FUNKCIJO priložnostnega učenja ob delu. Nujno je, da je to sistematično voden proces, ki je v središču razvojnega dogajanja in obenem njegov akter. Kot izhodišče smo si v Cinkarni zastavili cilj USKLADITEV VIDIKA DOLGOROČNIH USMERITEV IN POTREB DELOVNE ORGANIZACIJE Z VIDIKOM OSEBNEGA RAZVOJA POSAMEZNIKA.

Izobraževanje

Kot kadrovske nezanimiva DO smo morali za svojo reprodukcijo in razvoj poskrbeti sami. To pa nas je usmerjalo tudi v razvoj delovno intenzivnih proizvodnih programov. Vodimo aktivno štipendijsko politiko, tako v smislu rednega štipendiranja kot študija ob delu. Letno imamo tako okoli 100 štipendistov; 100 do 120 delavcev študira ob delu, vključeni smo v projekt 2000 raziskovalcev, okoli 500 delavcev letno konča različne oblike funkcionalnega izobraževanja. Na tak način sledimo tako tehničnim kot tudi spre-

voja. Res je, da ne smemo pričakovati, da se bo vse rešilo od vrha, zato sanirajmo naše temelje vsepovsod tam, kjer živimo in delamo in ne dopuščajmo, da bi jih tisti, ki imajo moč in vpliv kar naprej krojili po svoje.

Dajmo več veljave delu in znanju, zaupajmo tistim, ki znajo in hočejo v tej družbi pomagati, da prebrodimo težave v katere smo zašli tudi po krivdi ZK in centralističnega odločanja.

Pripravila delovna skupina pri akcijski konferenci v sestavi:
Pečnik, Slapnik,
Tukarič, Raznožnik

membam v poslovanju, vodimo intenzivno izobraževalno politiko v DO na osnovi spremljanja kadra z elementi spoznavanja, odkrivanja, ocenjevanja in temu sledi usmerjanje in selekcija prvenstveno v izobraževanju. Izobraževanje smo opredelili kot dolžnost (zaradi specifičnosti posameznih proizvodov) in kot privilegij za vzpostavljanje notranje konkurenčnosti. Oboje pa je vezano na razporejanje oz. napredovanje v smislu prestrukturiranja.

Menimo, da je andragogika na slovenskem malo zatajila, zato se moramo bolj znati sami. Organiziramo različne oblike funkcionalnega izobraževanja, ki je v prvi vrsti vezano na naša specifična področja dela. Usposabljammo pa tudi za delo na skupnih projektih, informatiki, kontroli kakovosti, poslovanju, na vseh stopnjah zahtevnosti. Izobraževanje poteka v rednem in prostem delovnem času, skupinsko in tudi individualno. Ker tudi znanja mladih, ki prihajajo iz šol niso prilagojena našim potrebam, imamo izdelane programe dokvalifikacij. Vsekakor pa velja povedati, da za navedeno namenjammo okoli 5 odstotkov dohodka. To je veliko, a držimo se načela, da je znanje kapital oziroma dobra investicija, ki omogoča fleksibilnost in konkurenčnost pri razporejanju.

Zapirali smo obrate v letih za nami, in jim bomo zaradi zastarelosti, nerentabilnosti tudi v prihodnje. Torej se tudi mi srečujemo s pojmom tehnološkega viška. Ni pa nam potrebno to zaenkrat okvalificirati kot velik problem. Prestrukturiranje proizvodnje je načrtno in temu vzporedno že leta sledi tudi kadrovske prestrukturiranje. Število zaposlenih se že leta giblje od 2300 do 2400. Spreminja oz. narašča pa kvalifikacijska struktura.

Sistematično je treba gojiti strokovni kader, ki bo ob soočenju z interesnimi cilji in razvojno problematiko znal najti inovacijske rešitve, organizirati njihovo izvajanje in jih skupaj z drugimi upravljalci sredstev ter živega dela tudi učinkovito izpeljevati.

Kadri za razvoj morajo biti sposobni analizirati organizacijske sisteme, to pa terja dobro poznavanje tehnoloških, ekonomskih, organizacijskih, kadrovskih, socioloških, psiholoških, pravnih, političnih predmetov. Obseg znanj za posamezno delovno mesto razvojnega pomena je specifičen za vsak primer, splošna značilnost pa je, da mora biti znanje multidisciplinarno. Zaradi tega morajo biti ti kadri sposobni produktivne komunikacije v stimuliranih skupinah in okoljih. To je pogoj, da bi lahko prevzemali in z delovnimi razvojnimi uspehi potrjevali svojo vodstveno vlogo.

Odgovornost za to nosijo strokovna in izvršna telesa DPS, DPO in SIS ter organi OZD ki morajo oblikovati primerno strategijo razvoja šolstva, znanstveno-raziskovalne dejavnosti in kulture.

Jasno, da ob že navedenem na področju kadrovske politike ne moremo mimo skrbi za družbeni standard, privrženost podjetju, za učinkovitost vodenja in inovacije, vendar bi se v tem referatu poleg že izpostavljenega izobraževalnega področja usmerili z nekaj pogledi na motivacijsko področje in posvetili še nekaj misli odgovornosti.

Stimulacija

Kadrovska politika je v našem sistemu dogovor med zaposlenimi delavci. Dokler ekonomski motivacijski sistem ne bo silil delavcev k bolj učinkoviti uporabi kapitala in dela, tudi ne bo interesa za oblikovanje dobrih kadrov, ki naj bi zagotavljali tehnološko prenovno in povečanje produktivnosti. Zaradi tega je eden ključnih vzvodov za sprostitve sprememb v kadrovske politiki uveljavljanje sistema delitve osebnih dohodkov v odvisnosti od kakovosti uporabe proizvodnih dejavnikov. V tem okviru je potrebno kolektivno dopustiti, da brez zunanjih omejitev vpeljejo zadostno motivacijo za razvojno kritične kadre.

Danes za to ni materialnih pogojev za motivacijo ljudi, saj je samo moralna stimulacija veliko premalo.

Kaj mora imeti inovativna OZD

V društvu DIATI naše DO je po uspešni letni skupščini začel delovati novoizvoljeni Izvršni odbor, ki je razširjen z delegatom iz Mozirja in sedaj šteje 12 članov. Na svoji prvi seji je dopolnjeval program dela in razdelil naloge. V razpravi je ugotovil, da je potrebno za uspešen prehod v inovacijsko samoupravno družbo zastaviti več konkretnih akcij. Tako naj bi vsaka TOZD določila enega strokovnega delavca, da pomaga pri realizaciji inovacij kot že to ima TOZD Veflon.

Na seji je izvršni odbor na predlog strokovnih služb, odobril nabavo računalnika GEPARD z barvnim ekranom in ustreznim pisalnikom za potrebe inovativne dejavnosti. Skrbnik računalnika bo analitik inovativne dejavnosti in računalnik bo tudi pri njemu nameščen. Nadalje je soglasno sprejel, da za potrebe društva opravlja tov.

Uradilovka na področju osebnih dohodkov, ki izhajajo iz družbenih dogovorov, resolucij in predvsem restrikcij, ne vzpodbujajo podjetniške ambicioznosti, niti podjetniških rezultatov.

Odgovornost za dopustitev in spodbujanje sprememb v tej smeri nosijo:

- organi družbenopolitičnih skupnosti,
- za njihovo izpeljavo pa organi delovnih organizacij.
- Ne smemo si želeli administriranja na področju osnovnih človeških vrednot, kamor sodi tudi odgovornost. Ne želimo živeti po formuli DELO - DISCIPLINA - ODGOVORNOST, ampak RAZUM - RAZVOJ - REZULTATI DELA

Če bomo začeli odgovorno reševati vzroke krize in ne le obdelovali rezultate kriznega obdobja, bomo morda naredili boljši jutri za mlade ali pa bomo ODGOVORNI za njihovo neperspektivnost.

Naj navedemo le nekaj osnovnih področij, kjer ocenjujemo, da moramo iskati vzroke in poti za odgovorni jutri

EKZISTENCA (tudi v smislu upravljanja ne dirigiranja)

ETIKA (v smislu vrednot)

EDUKOLOGIJA (tudi vzgojno izobraž. za odgovornost)

EKONOMIJA

ESTETIKA (v smislu kulture)

EFEKTI (razum, razvoj, rezultati dela)

ERGONOMIJA

EKOLOGIJA

Bistvo za razreševanje vseh problemov pa je v naši sposobnosti, da dojemamo kritičnost trenutka, da se odločimo za prehod v inovativno družbo, da si pridobimo dovolj znanja in volje to tudi narediti. To pa pomeni v prvi vrsti prestrukturirati naš način mišljenja (VZGOJA) in dela.

Referat pripravila

Delovna skupina pri akcijski konferenci ZK v sestavi: Alenka Pregelj, Jernej Ozis, Leopold Slapnik.

nosti in posameznih inovacij na razvojnem svetu, z namenom, da bi dosegli ustrežnejše mesto in vlogo razvojno raziskovalnega dela ter inovacij. DIATI bo aktiviral inventivno delo med mladimi s skupnim sodelovanjem z KOZSM.

V pripravi je tudi vrsta udeležb na prireditvah in ekskurzijah:

- INOVA '88 Zagreb
- RAST YU '88 Rijeka
- Mednarodna razstava patentov in inovacij, Moskva
- Tehnika za okolje YU ENV '88 Ljubljana
- ogled tehničnega muzeja in fe. ANDRITZ v Grazu,

- strokovna ekskurzija v Gorenje, Titovo Velenje itd.

IO se je obvezal, da bo redno skliceval seje in organiziral nadaljnje delo pri snemanju video spotov o dosežkih in delu pri inovacijah ter razvojno-raziskovalnem delu Cinkarne. Program bo tudi stalno dopolnjeval, da bo čim bolj ustrezal članom in da bo za iskanje razvojnih in inovacijskih problemov usposobljenih in vključenih čim več inovatorjev.

Na naslednji seji bo obravnaval ustavna dopolnila, ki opredeljujejo poti v inovativno družbo.

Dani PODPEČAN

Rekordnih 100 ton

Delavci v obratu modrega bakra so v marcu izdelali rekordnih 100 ton tega izdelka, ki se uporablja za zaščito rastlin pred škodljivci.

Proizvodnja modrega bakra je stara že 24 let. Ker doslej ni bilo nobenega večjega investicijskega vlaganja v posodobitev, je obrat zastarel in v njem delavci delajo v zelo slabih delovnih pogojih. Zdravju škodljivo je predvsem pakiranje, kjer je zrak onesnažen s prašnimi delci in morajo biti delavke zaščitene z masko. Letošnjo jesen nameravajo pakirnico tudi posodobiti. Posodobitve pa bi bila potrebna tudi ostala proizvodnja, za katero je vprašanje, kako dolgo bodo naprave vzdržale, saj jih kemijski proces vztrajno uničuje.

V letošnjem letu so mesečno načrtovali po 70 ton modrega bakra, v treh mesecih letošnjega leta pa naredili že 276 ton. Dostikrat načrta niso mogli preseči zaradi pomanjkanja odpad-

nega bakra, ki ga kot surovino dobivajo iz delovnih organizacij, ki imajo baker kot odpadke pri svoji proizvodnji. DO so imele lani velike težave z uvozom, velik vzrok pa je tudi gibanje borznih cen.

Zaradi zadostnih zalog surovin so tako lahko v Marketingu povečali prodajo modrega bakra, po katerem je na tržišču še vedno dovolj povpraševanja.

Zasluga vseh 23 delavcev, ki so zaposleni v treh izmenah je, da so s pridnostjo in hitrostjo dosegli rekordno proizvodnjo. Uspeh so skromno proslavili 1. aprila 1988, čestitala pa sta jim tudi predsednik Marjan Prelec in podpredsednik Vilibald Raznožnik, ki sta se z njimi zadržala v kratkem pogovoru.

Pakovalke v Modrem bakru

Marjeta Plohl knjigovodska dela, tov. Alenka Vengust blagajniška dela in tov. Maks Pečnik tajniška dela, po cenuku društva. Potrdil je dokončni finančni načrt, ki znaša 49.935.847.- din od katerega odpade 17.342.357.- din sredstev za čisti namen DIATI.

V programu dela je obravnavala vprašanje inovacijske dejav-

Bolje preprečiti kot zdraviti

Od 9. do 10. februarja je v Parizu v konferenčnem centru, potekala mednarodna konferenca o nesrečah z nevarnimi snovmi, katere sta se udeležila dr. Dušan Mis in ing. Džani Podpečan. Na sklic konference so vplivale predvsem nesreče kot Seveso, Bhopal, Černobil, Mexico City, Basel in delno zamolčane težave z jedrskimi elektrocentralami. Čeprav konferenca ni obravnavala radiaktivnosti, je na konferenci sodelovalo preko 175 udeležencev in to ministri za okolje iz 24 držav članice OECD, strokovnjaki in drugi odgovorni za to občutljivo področje.

V zadnjem času je tudi v naših sredstvih javnega obveščanja vse več člankov in prispevkov na to temo. Zato je skrajni čas, da tudi v Jugoslaviji nekaj storimo, zlasti ker smo pri vprašanih varstva okolja v enakopravnem položaju kot siceršnje članice OECD.

Tako je že v pripravi predlog zakona o varstvu pred nevarnimi snovmi, žal le za SR Slovenijo, ki še ne zajema sklepov in priporočil z omenjene konference. Predlog zakona tudi nedosledno povzema že ratificirane mednarodne sporazume, predpise, standarde in normative. Premalo povzema tudi izsledke in zaključke strokovnjakov različnih strok, ki imajo največ opravka z dogajanjem v človekovem okolju ter z človekovim zdravjem, ob škodljivih posledicah nevarnih snovi.

Veliko tvegati v jedrski elektrarnah, v kemičnih ter zlasti v tovarnah z modernimi tehnolo-

gijami, ki žal vse bolj uporabljajo visoko nevarne snovi, je po svoje toliko bolj nesmiselno, ker vsaj teoretično že poznamo in tudi v praksi dokaj obvladamo metode za vnaprejšnje vrednotenje vplivov naših posegov v okolje. Tako razvita in uvedena je metoda presoje učinkov na okolje, ki še pred izvedbo določenega projekta ovrednoti njegove dobre in slabe strani, pretehta ekonomske koristi v primerjavi z ekološko škodo, in opozori na možnosti prevelikega tveganja, ki z ekološkega in zdravstvenega stališča, ne more več biti sprejemljiva.

Vzporedno pa uvajamo metodo ekološko varnostne zaščite, ki vnaprej vrednoti vplive nesreče z nevarnimi snovmi za obstoječe objekte, ki že obratujejo in seveda enako za predvidene projekte. V te študije so tudi vključeni in predvideni ukrepi, ki bi bili potrebni, da bi se izognili neza-

željenim posledicam. Predvideni so tudi intervencijski ukrepi, če do nesreče vseeno pride.

V Cinkarni smo že v letu 1984 izdelali ekološko-varnostno zaščitno oceno (EVZO), ki je s svojo študijo ogroženosti, dobrim opisom nevarnosti in intervencijskimi programi, prava osnova, da dosežemo skoraj popolno varnost. Potrebno bi jo bilo le stalno obnavljati in vsako leto dopolniti s spremembami. Na osnovi naše metodologije izdelujejo OZD, ki imajo v svojem poslovnem predmetu, kakorkoli opraviti z nevarnimi snovmi v SR Sloveniji, lastne presoje.

Na mednarodni konferenci o nesrečah z nevarnimi snovmi so si članice zastavile naslednje cilje, med katerimi je tudi EVZO:

- zmanjšati pogostnost in resnost nesreč, z boljšimi ukrepi za preprečevanje uhajanja nevarnih snovi,
- omejevati škodljive učinke nesreč z boljšim urejanjem in uporabo prostora ter upoštevanjem ocen o vplivu na okolje, za obstoječe in predvidene objekte

- ublažiti posledice nesreč z izdelavo ustreznih varnostnih planov in preventivnih ter intervencijsko - sanacijskih ukrepov.

Konferenca je sprejela še vrsto pomembnih zaključkov in sta-

lišč od katerih naštevamo naslednje:

- ugotavljanje nevarnih žarišč,
- medsebojno informiranje,
- izmenjava informacij o varnosti in njeni opremi,
- informiranje sosednjih držav v primeru nesreče,
- odgovornost neposrednih delavcev in upravljalcev nevarnih naprav, odgovornost upravnih organov,
- plačevanje škod po nesrečah z nevarnimi snovmi, oziroma kazenske posledice, odškodninska tožba,
- pravica javnosti do obvestil,
- stopnje varnosti v DVR mora biti enaka kot v industrijsko razvitih državah itd.

Marsikatero nesrečo torej znamo predvideti in tudi opredeliti potrebne ukrepe, s katerimi bi se lahko izognili najhujšim posledicam. Nihče nima pravice zadrževati informacij o ekoloških nesrečah, čeprav OECD konferenca zajema tudi pripletljaje z nevarnimi snovmi, se oboje v našem vsakodnevem življenju vse pogosteje dogaja. Zakaj?

Ali ni boljše preprečiti kot zdraviti?

Dani PODPEČAN

Človek kriv za 98 poškodb

Lani je število poškodb pri delu naraslo za tri, število izgubljenih dni pa za 329. Izgubljeni dnevi zaradi poškodb predstavljajo za delovno organizacija občutno izgubo, še posebej zato, ker mora vse stroške zdravljenja, letos je bilo v ta namen porabljenih 14 milijonov din, plačevati delovna organizacija sama.

Na poti z dela ali na delo je bilo 13 poškodb manj kot lani in zato tudi 33 manj izgubljenih dni. Statistično gledano je vsak zaposlen v delovni organizaciji na račun poškodb izgubil 2,4 delovna dneva.

Glavni dejavnik vseh nesreč je še vedno človek z vsemi svojimi slabostmi in neodgovornim obnašanjem, saj je povzročil 70 odstotkov poškodb. Druge poškodbe so nastale predvsem zaradi starih delovnih prostorov,

izrabljenih delovnih naprav in zastarele tehnologije v več kot polovici obratov. Zaradi tega se tudi povečuje število invalidov, ki jih imamo danes 181, pogostnost nekaterih obolenj ter zmanjšan delovni učinek.

Da bi se izkopal iz teh težav je predvsem potrebno znanje. Vsak delavec bi moral biti poučen o delovnih razmerah in nevarnostih, ki pretijo na delu, ukrepah za varovanje in sredstvih oziroma opremi, ki jo lah-

ko pri tem uporabljajo. Služba za varstvo pri delu je zato začela organizirati ustne preizkuse znanja kar na delovnih mestih, seveda po predhodnih pripravah in sodelovanju z delavci. Lani je na tak način naredilo izpit kar 300 delavcev. Poleg tega pa so organizirali tudi vrsto predavanj iz varstva pri delu, katerih se je udeležilo skupno kar 451 delavec.

V okviru delovanja varstva pri delu pa omenimo še dejavnost ambulante prve medicinske pomoči, ki deluje kot stalna dežurna služba in je v lanskem letu odigrala vidno vlogo. Lani je opravila vrsto aktivnosti, od medicinske pomoči preko tisočim delavcem, merjenja krvnega

pritiska, do oskrbovanja in nameščanja omaric in opreme za ekipe civilne zaščite.

Da je bilo veliko narejenega na področju varnosti naših obratov, priča tudi zmanjšanje števila požarov, saj jih je bilo lani 16 manj kot v letu 1986.

Oddelek za požarno varnost je imel težave pri polnjenju ročnih gasilskih aparatov zaradi neustreznega prostora in urejenosti polnjenja tistih, ki se uporabljajo v računalniški tehniki. Težave pa jim dela tudi nizek pritisk v hidrantsnem omrežju, kate-rega nenehno kontrolirajo in odpravljajo okvare, ki nastanejo predvsem zaradi nenamenske in nepooblaščen uporabe.

ODDELEK ZA POŽARNO VARNOST OPOZARJA

Nevarnosti požara so pri:

- prepogostem politju olja v novi valjarni,
- nepravilnem čiščenju železniških vagonov (žveplo),
- nepravočasnem odvozu kontejnerjev z gorljivimi snovmi,
- neočiščenih zelenicah,
- neurejenem zunanem skladišču vnetljivih tekočin v sodih,
- nepravočasnemu javljanju del z odprtim ognjem pri vzdrževalnih delih,
- neurejenem odlaganju odpadnih in čistilnih vnetljivih in gorljivih snovi,
- neorganiziranem parkiranju vozil pri zgradbah znotraj DO, zaradi otežkočenega dostopa požarne intervencije in
- nerednosti pregledov ozemljitev in strelovodnih napeljav.

Primerna mesta za invalide

V zadnjem času je bilo več vprašanj delavcev v zvezi z iskanjem primernih del in nalog za delovne invalide, ki jih imamo v Cinkarni zaposlenih 181. Vprašanja so bila postavljena na delavskem svetu delovne organizacije lani in občnem zboru sindikata DO letos. V ta namen objavljamo odgovor oziroma razmišljanje strokovnjakov iz kadrovske službe.

Večina teh delavcev je ustrezno zaposlenih na podlagi mnenja invalidske komisije. Problem nastaja pri iskanju ustreznih del za novonastale invalide, za delavce, ki niso pridobili strokovne izobrazbe oz. funkcionalnih znanj. Imajo pa spremenjeno delovno zmožnost ali so začasno nesposobni za delo (omejitev specialista medicine dela).

Cinkarna Celje je že v preteklosti na različne načine reševala problematiko delovnih invalidov. Tako so bila odprta posebna delovna mesta za invalide v žlebarni, čašicah, in grafiki. Postopoma pa se je zaposlovanje delovnih invalidov v teh obratih opustilo. Vzrokov za takšno odločitev je bilo več. Delovni invalidi kljub zmanjšanim zahtevam niso dosegali povprečnih delovnih rezultatov. Po drugi strani pa je proizvodnja v teh obratih postala ekonomsko privlačna, zato se je dodatno zaposlovalo predvsem zdrave delavce, to pa je imelo za posledico, da so bili delovni invalidi zaradi manjše uspešnosti pri delu v podrejenem položaju.

Osnovni cilj prezaposlovanja delovnih invalidov je zaradi ekonomskega, socialnega in psihološkega vidika v tem, da delovni invalid kljub zmanjšani delovni zmožnosti ob razporeditvi na ustrezno delo dosega enake delovne rezultate kot ostali delavci.

Delovni invalid ima omejitve samo za svoje prejšnje delo, praviloma pa jih na svojem ustreznem delu ne bi smeli imeti. Žal pa imamo v Cinkarni tudi takšne primere. Trenutno jih je 20.

V zvezi s problematiko delovnih invalidov smo v Cinkarni že v letu 1983 začeli z izdelavo posebne razvojne naloge za njihovo zaposlovanje, vendar naloge še ni realizirana. TOZD-i in DSSS v skladu z zakonom na različne načine rešujejo invalidsko problematiko, v okviru svojih zmoglosti in sicer:

- v letnih planih kadrov planirajo večje število izvajalcev na lažjih delih, ki ustrezajo delovnim invalidom (oskrbnik priročne skladišča, kopalničar, pomožni delavec).

- pri razporejanju uporabljajo

določbo 70 čl. Pravilnika o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in skupno porabo, kjer delavca razporedijo na različna enostavnejša dela znotraj TOZD, pri tem pa obdrži OD pred premestitvijo. Gre za primere, ko delavec ni uspel uveljavljati nadomestila OD preko SPIZ-a.

Iz zgoraj navedenega je razvidno, da ima delovna organizacija Cinkarna sicer večje število delovnih invalidov, vendar pa je problem ustreznosti njihove zaposlitve manjši. Ob tem ugotavljamo, da pretežno dosegajo povprečne delovne rezultate na drugem ustreznem delu.

Ne glede na zgoraj navedene ugotovitve pa menimo, da je potrebno k problemu delovnih invalidov pristopiti na sledeči način:

Dolgoročno:

- humanizacija pogojev dela, kar bo imelo za posledico manjše število obolelih
- pri zaposlovanju novih delavcev dosledneje vztrajati na ustreznih strokovnih izobrazbi,
- nenehna skrb za izobraževanje že zaposlenih delavcev
- dosledno izvajanje predpisov iz varstva pri delu in ostrižje ukrepanje zoper kršilce

Kratkoročno:

- na zahtevnejša dela razporejati samo delavce, ki izpolnjujejo pogoje iz razvida del in nalog.
- dokončanje projekta zaposlovanja delovnih invalidov
- organiziranje posebnih del za delavce z zmanjšano delovno zmožnostjo v tistih TOZD kjer takšnih del še ni organiziranih za vse tiste, ki nimajo strokovne izobrazbe in imajo minimalno preostalo delovno zmožnost (pomožna dela, organizirana v okviru skupnih služb TOZD-a)
- v Cinkarni je bilo potrebno ustanoviti aktiv delovnih invalidov pri konferenci sindikata, ki bi se lahko aktivno vključevali v razreševanje invalidske problematike.

RAZPIS ŠTIPENDIJ

Cinkarna Celje razpisuje v skladu z letnim planom izobraževanja za šol. leto 1988/89 naslednje štipendije:

Naziv poklica	Stopnja zahtevnost	Število štipendistov za delo ob delu	
- valjavec profilov in pločevine	IV	3	-
- kemijski procesničar	IV	6	10
- gasilec	IV	-	2
- voznik D	IV	-	1
- reprofotograf	IV	1	-
- strugar	IV	2	-
- strojni mehanik	IV	10	-
- električar energetik	IV	1	-
- električar elektronik	IV	1	-
- metalurški tehnik	V	2	-
- kemijski tehnik	V	6	3
- strojni tehnik	V	-	-
- ekonomski tehnik	V	2	-
- upravno administrativni tehnik	V	-	2
- inž. metalurgije	VI	-	3
- dipl. inž. metalurgije	VII	1	-
- inž. kem. tehnologije	VI	3	3
- dipl. inž. kem. tehnologije	VII	8	1
- dipl. inž. strojništva	VII	2	-
- dipl. inž. elektrotehnike	VII	2	-
- dipl. inž. elektroteh. rač.	VII	1	-
- grafični inženir	VI	1	-
- ekonomist	VI	-	3
- dipl. ekonomist	VII	-	1
- pravnik	VI	-	1
VŠOD- rač.	VII	-	1
		52	34

Kandidati za izobraževanje za delo morajo do 30/6-1988 poslati odboru za kadrovske in splošne zadeve naslednje dokumente:

- prošnjo
- vlogo za uveljavljanje socialno varstvenih pravic

- potrdilo o osebnem dohodku staršev
- potrdilo o premoženjskem stanju
- potrdilo o številu družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu
- overjen prepis zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdilo višješolske ali visokošolske temeljne organizacije o opravljenih izpitih
- potrdilo o vpisu.

obr. DZS 8,40

Odbor bo obravnaval samo prošnje, h katerim bodo priloženi vsi navedeni dokumenti. Kandidati za študij ob delu morajo do 31. maja 1988 poslati odboru za urejanje delovnih razmerij prošnjo, ki mora poleg osebnih podatkov vsebovati še podatke o delih in nalogah, ki jih kandidat opravlja, delovno dobo v naši delovni organizaciji in skupno delovno dobo. K prošnji je treba priložiti še fotokopijo zadnjega šolskega spričevala.

Vse prošnje pošljite na naslov:

CINKARNA CELJE, Center za izobraževanje, Kidričeva 19, 63000 Celje.

CINKARNA CELJE
Center za izobraževanje

Iz pričevanj pokojnega Iskrena Pipuša

Že leta 1958, še pred združitvijo s »Tovarno organskih barvil«, se je Cinkarna intenzivno ukvarjala z iskanjem novega proizvodnega programa. Ker je že proizvajala dva bela pigmenta, litopon in cinkovo belilo, je bilo nekako na dlani, da zgradi še napravo za najvažnejši beli pigment, to je titanovo belilo. Za ta produkt je bila takrat v tujini velika konjunktura in povsod po svetu so nastajale take tovarne. Ker so vlaganja izredno visoka in Cinkarna sama ni imela dovolj sredstev, je poteklo precej let, preden je našla ustreznega partnerja v firmi »VVB Lacke und Farben« Berlin, iz Nemške demokratične republike. 20. aprila 1968 je bila v Celju podpisana ustrežna pogodba o sodelovanju in sofinanciranju. Po tej pogodbi znaša delež Cinkarne 51 odstotkov, delež »VVB Lacke und Farben«, Berlin pa 49 odstotkov. Tako so po licenci in inženiringu francoske firme »FPC Thann et Mulhouse« začeli graditi napravo, ki je ob 100-letnici obstoja Cinkarne začela obratovati.

Obrat za proizvodnjo Titanovega dioksida so pričeli graditi leta 1968. Končan bi moral biti v treh letih in pol, toda zataknilo se je pri neresenem financiranju oz. kreditiranju banke. Izgradnja je tako kasnila za 18 mesecev, proizvodnja pa je stekla v času gospodarske recesije. To je bil tudi eden od razlogov za kasnejše slabe rezultate.

Pomen sodelovanja NDR in SFRJ

Vladni obisk delegacije iz NDR, ki je zaznamoval dvajseto obletnico podpisa družabniške pogodbe med KLF in Cinkarno, je imel tudi širši pomen za jugo-

slovanski prostor. Dan pred obiskom v Cinkarni, so se 7. aprila sestali na Brdu pri Kranju z nekaterimi gospodarstveniki slovenskih panog, ki so zaintere-

sirani za izvoz svojih izdelkov.

Sodelovanje na področju titanovega dioksida je bilo v Cinkarni razširjeno še na druga področja, zlasti na proizvodnjo litopona, cinkovega belila in ti-

skarskih barv. Direktorat je pozval strokovnjake, da proučijo še druge možnosti kooperacij, kot je na primer področje proizvodnje materialov za praškasto oslojevanje.

Iz pozdravnega govora predsednika KPO

Skupno vodenje preko direktorija

Naša skupna tovarna je pomemben sestavni del metalurško kemične industrije Cinkarne. Zastopanje obojestranskih interesov je poverjeno direktoriju, ki ga sestavljata generalni direktor Kombinata L. u. F. in predsednik Cinkarne kot enakopravna člana. Direktorij odloča o vseh bistvenih problemih tehnične, ekonomske in finančne narave in njegovi sklepi so vodilo za delo skupne tovarne.

V preteklih letih se je direktorij ukvarjal z zelo zahtevno gospodarsko problematiko, ki so jo zaostrovala še ekološke težave.

Proizvodnja TiO_2 je namreč industrija, ki po sili razmer povzroča obremenjevanje okolja. Vrsto ukrepov za njegovo zaščito smo realizirali že med izgradnjo tovarne, kot na primer nevtralizacijo kislih odplak z deponijo gipsa, čiščenje dimnih plinov in predelavo zelene galice v žveplovo kislino. Zaradi vedno zahtevnejših ekoloških kriterijev pa sta partnerja morala te ukrepe intenzivirati in razširiti, kar je bilo seveda povezano z dodatnimi finančnimi vlaganji. Ustrezne dokumente sta partnerja podpisala leta 1980. Nič manj zahtevna ni bila proble-

MED DELAVCI TITANOVEGA DIOKSIDA Naš napredek je v boljši kakovosti

SLAVKO CANKAR, pomočnik direktorja tozda

Na svetovnem trgu je povpraševanje po titanovem dioksidu že nekaj let večje kot ponudba. Svetovne zmogljivosti pa so izkoriščene s 95 odstotki. Ker pa bo do leta 1992 zgrajenih nekaj novih tovarn (Jugovzhodna Azija, Saudova Arabija) se bo položaj na trgu hitro spremenil. Sedanje veliko povpraševanje je za nas zelo pomembno. Zavedati se moramo

,da bo na trgu ostal le sposobnejši.

Za našo prihodnost je zelo pomembno, da čim prej končamo intenzifikacijo, s katero bomo skušali odpraviti kar največ ozkih grl v proizvodnji. Na vseh tehnoloških operacijah je nujno potrebno modernizirati naprave in tehnologijo. Precej rezerv imamo še na področju kakovosti in ekonomičnosti.

Kako izboljšati kakovost titanovega dioksida?

Za izboljšanje kakovosti načrtujemo nekaj večjih in manjših akcij pri vsaki tehnološki operaciji:

- že letos pripravljamo cepiva za rutilno hidrolizo, s čimer bi omogočili višjo kakovost rutila, ki ustreza najzahtevnejšim izdelkom, na primer lakom za avtomobile in belo tehniko.
- na površinski obdelavi bomo zamenjali sedanjo kemično obde-

lavo z šaržnim postopkom, ki omogoča natančnejše vodenje procesa in možnost izdelave več tipov.

- nujno moramo s pomočjo partnerja posodobiti linijo mikronizacije, da bi izboljšali disperzibilnost, to je sposobnost vmešavanja veziva pri izdelavi barv in lakov,
- načrtujemo tudi izgradnjo novega obratnega laboratorija, ker sedanji zaradi vibracij in atmosfere ne omogoča uporabe nekaterih tehnično preciznih naprav. Gre za hitrejše in natančnejšo kontrolo procesa.

Kako izboljšati ekonomičnost proizvodnje?

Kakovost lahko povečamo tudi z avtomatizacijo posameznih proizvodnih procesov, hkrati s tem povečamo tudi produktivnost. Pri uporabi surovin je sicer še nekaj rezerv pri boljšem izkoristku rude in še več pri porabi energije, predvsem pri pari. Avtomatizacijo proizvodnje bomo pričeli prav pri pakiranju in paletizaciji, s

čimer bomo dvignili produktivnost in izboljšali pogoje dela.

Posebna skupina problemov je okolje

Priljubljen namestitvev tretjega elektrofiltra, s katerim bomo povečali obratovalno varnost takrat, ko bo kateri od sedanjih dveh v okvari. Na področju varstva zraka imamo v načrtu optimizacijo pranja razklopnih plinov in odpraševalnih filtrov; na področju varstva voda pa filtracijo, s katero bomo še zmanjšali vsebnost lebdječih snovi.

V delovni organizaciji bo v smislu prihodnosti titanovega dioksida potrebno razmisliti o nekaterih strateških odločitvah in sicer o alternativni predelavi ferosulfata ali predelave soli iz recikliranja odpadne žveplove kisline.

Želje, da bi preživel si eno, možnosti pa drugo. To pa lahko uresničimo le z dosti večjim številom dobro usposobljenih strokovnih kadrov. Vsi našti cilji namreč niso dosegljivi z obstoječim, čeravno si pomagamo s povezovanjem z zunanji inštitucijami. Nekaj možnosti vidim v prerazporeditvi strokovnega potenciala v sami Cinkarni.

matika donosnosti tega našega skupnega projekta. Z dolgotrajnimi prizadevanji smo jo po eni strani s stopnjevanjem proizvodnje in spoštovanjem norm ter navodil, po drugi plati pa s pomočjo usmerjenih gospodarskih ukrepov obeh strani, končno tudi zagotovili.

Pri načrtih za bodočnost izhajamo iz tega, da naše sodelovanje ne sme stagnirati. Zato po principu skupnega vlaganja izvajamo dela na projektu intenzifikacije, ki naj bi z odpravo ozkih grl in varovanjem kapacitet omogočil nadalj-

nje stopnjevanje proizvodnje TiO_2 ob stalnem izboljševanju ekoloških prilik. Vzporedno želimo še naprej širiti medsebojno sodelovanje na višji stopnji predelave kemičnih proizvodov.

Ko se danes oziramo na preteklih 20 let ugotavljamo, da smo bili učinkoviti predvsem zato, ker smo ustvarili zaupanje, odprtost in tovarištvo. Zato tudi s posebnim zadoščenjem sprejemamo oceno, da lahko naše družabništvo služi kot vzor in kot potrditev takšnega sodelovanja.

ZORAN KANDUČ, vodja priprave proizvodnje tozda

Pred tremi leti smo se odločili za uvedbo računalniškega sistema v treh stopnjah:

- spremljanje kakovosti in količine proizvodnje
- optimalizacija časovnega pretoka materiala
- uvajanje mikroručunalniškega vodenja procesa proizvodnje z avtomatizacijo posameznih stopenj procesov.

Začeli pa smo uvajati tudi osebne računalnike, kot pomoč pri rutinskih delih, hkrati pa poteka izdelava idejne študije o računalni-

škem spremljanju proizvodnje.

Z izboljšanjem kakovosti dela je povezan problem izobraževanja, ki se kaže v velikem deležu nekvalificiranih delavcev nekemijske smeri. Nimamo druge izbire kot da naše delavce postopno, s posebnimi programi, ki bodo sproti nastajali, ustrezno izobrazimo. Ker primanjkuje spodbude, je odpor velik. Napredek je le v nekaterih posameznikih, ki se redno in pridno učijo in so deležni pohval s strani vodstva. Pri ostali hdelavcih pa žal doživljajo šikaniranje.

STANKO MESEC, vodja površinske obdelave

V Titanovem dioksidu delam od vsega začetka. Zgodovina prehajene poti marsikaj razkriva. Nekoč smo bili drugorazredni v vseh pogledih. Dohivali smo 80-odstotne plače, pri vratarju so drugi delavci pljuvali na nas in govorili »adijo dva«. Tudi odnos med vodstvenimi in proizvodnimi delavci v samem tozdu je bil slabši. Potem se je začelo izboljševati. Leta 1978 je Pravidnik o nagrajevanju povzročil velik skok v produktivnosti in kakovosti dela. Delavci so ugotovili, da lahko z boljšim delom več zaslužijo. Najvažnejše pa je bilo, da so postavili za vodje tiste, ki so hoteli delati.

Takrat so bili časi, ko smo delali na ho-ruk, danes pa to ni več mogoče drugače kot z znanjem. Veliko se je naredilo pri izboljševanju pogojev dela in delovnega standarda.

Sedaj so se odnosi med ljudmi spet poslabšali. Pravidnik o nagrajevanju je »zvođenel«. Menjava delavcev je sicer boleča, a je neizogibna. Menim, da se vodstvo dovolj trudi, da bi vsem priskrbeli ustrezno delo, vendar bo treba dati prostor drugim - znanju.

Želim si, da bi si še naprej prizadevali izboljšati delavčev standard; dosedanja stopnja naše kulture se namreč pozna v jedilnici in kopalnici. Največjo pozornost zasluži seveda nagrajevanje po delu, nagrajevanje po ustvarjenih rezultatih in to po trdnjem in trajnejšem sistemu. Menim tudi, da bi si vsi skupaj morali prizadevati ustvariti zaupanje po hierarhični lestvici navzgor in navzdol, kajti vsak človek v proizvodnji je pomemben in vreden vsega spoštovanja.

ODGOVARJA

LUTZ HECKER, predstavnik firme VVB Lacke und Farben

S Cinkarno sem se srečal že leta 1969, ko sem bil sprva s strani NDR pomočnik, nato pa vodja gradbišča. Spominjam se, da ni bilo posebno težko, ker je bilo delovno vzdušje ugodno, ugoden pa je bil tudi odnos med partnerjema. Takrat sem namreč zastopal tretjo firmo, ki je vodila montažna dela. Dokaj zahtevno delo je izvajalo osem gradbenih podjetij, zato je bilo treba veliko koordinacije. Eno od njih je v tistem času en dan prekinilo delo, ker delavci niso dobili plač. Pridobna leta sem nato prihajal v Celje že kot serviser za opremo, sodeloval pa sem tudi pri pripravi intenzifikacije.

Oktober 1986 pa sem prevzel nalogo predstavnika firme VVB Lacke und Farben. Tako kot sem doživel pred petnajstimi leti zaključek gradnje, tako sedaj doživljam uspehe titanovega dioksida. Zame to pomeni izpolnitev poslanstva takrat in danes.

Kot nekdanji proizvajalec kemijskih naprav bom še vedno po svojih možnostih skrbel za povezavo z dobavitelji rezervnih delov

in sklopov in se zavzemal, da se tudi vse novosti prenesejo v Cinkarno. Kot predstavnik pa bom po svojih močeh prispeval tudi k boljšim poslovnim rezultatom in se zavzemal za vzdrževanje dobrega sodelovanja.

Glede na pomen plemenitega belega pigmenta za proizvodnjo barv in lakov v NDR in glede na dejstvo, da NDR še vedno potrebuje več titanovega dioksida, kot ga lahko dobi, je seveda naša želja, da bi se proizvodnja in dobave stopnjevale ter da bi se naše partnerstvo obogatilo. Pri tem stopnjevanju pa morajo paralelno teči tudi vsi ukrepi za varovanje okolja, saj je več kot polovica vlaganj v intenzifikacijo namenjena prav njim.

BOGDAN STOPINŠEK, tehnolog

Ko prideš iz šole, pravzaprav ne več kaj dosti o titanovem dioksidu, moraš se poglobljati v literaturo. Proizvodnja je zelo zanimiva, saj vsebuje vse kemijske operacije. Želim si še takega odličnega delovnega vzdušja kot je sedaj, res pa je, da nas je potrebno več, da bomo kos vsem nalogam, ki so pred nami.

PETER HUDOHMET, vodja operativnega vzdrževanja

Tozdanov Titanov dioksid vzdržuje okrog 90 vzdrževalcev in ob stalni rasti proizvodnje, je vzdrževanje toliko bolj pomembno. Poudariti pa je potrebno tudi specifičnost

vzdrževanja tega proizvodnega procesa, ki se nikoli ne ustavi. Vsak vzdrževalski poseg se pozna pri tonaži; zahtevnost, hitrost in učinkovitost pa so prvine, brez katerih ne gre.

Na tem področju se srečujemo predvsem s težavami v preskrbovanju z rezervnimi deli iz tujine, posebno v dolgih dobavnih rokih in deviznih omejitvah. Menim, da smo pri operativnem vzdrževanju dokaj hitri in učinkoviti, vendar pa si želimo več narediti pri preventivnem vzdrževanju. Tudi v tozdu Vzdrževanje se intenzivno pripravljamo na uporabo računalnikov, ki nam bodo olajšali delo, da se bomo tako lahko lažje lotevali preventivnega vzdrževanja.

PCB pri nas

Čeprav je bila razprava v zvezi s PCB (polikloriranimi bifenili) in Cinkarno na Svetu za varstvo okolja, po široki javni razpravi ter o spremembah programa ekološke sanacije Cinkarne s sejo zborov skupščine občine Celje zaključena, je pred meseci ponovno oživila. Na zahtevo občinskega komiteja za urejanje prostora in varstvo okolja Celje OKUPVO smo pisec člankov širše in podrobno odgovorili ter v Novem tedniku objavili povzetek za javnost. Za obveščeno delavcev naše DO pa povzemamo iz celotne vsebine naslednje:

Z odpadnimi snovmi, ki vsebujejo PCB, smo se srečali v Cinkarni pri koristnem sežiganju kislega gudrona. Ta nastane pri predelavi - rafinaciji zbranih izrabljenih, predvsem motornih olj, po dodatku koncentrirane žveplove kisline. Na osnovi podatka, da ima gudron kurilno vrednost, smo ugotovili možnost uporabe gudrona kot zamenjave za mazut pri proizvodnji žveplove kisline na ferosulfatni liniji KKČ, pri čemer spojine žvepla iz gudrona recikliramo nazaj v dodatne količine tržne kisline. Spremembo goriva - zamenjavo mazuta z gudronom, smo najavili OKUPVO. V Cinkarni smo izdelali tehnološki projekt in v letih od 1983 do 1985 smo porabili že 1.228,88 t gudrona iz Rafinerije Maribor, SOZD Petrol, ki je dolžan na

osnovi Pravilnika o ravnanju z odpadnimi olji zbirati in predelovati ta olja. Ker gudron nadomešča le 55% mazuta, smo pri tem privarčevali 675,884 t mazuta.

Za opisano zamenjavo goriva je republiški komite za varstvo okolja in urejanje prostora izdal vodnogospodarsko soglasje in republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo ustrezno poprejšnje sanitarno soglasje.

Zavod za zdravstveno varstvo Maribor, ki je izdelal oceno posega v okolje in vpliva na zdravje ljudi, pri zamenjavi mazuta z gudronom, je bil za to oceno določen s strani inšpekcijskih služb občine Celje. V oceni je bilo ugotovljeno, da zamenjava mazuta s kislim gudronom ne vpliva na sestavo pražilnih ogor-

kov, dimnih plinov in samega končnega proizvoda - žveplove kisline, niti z vidika zahtev po varovanju okolja niti z vidika zahtevane kakovosti kisline.

Iz rezultatov osnovnih analiz je bilo ugotovljeno nihanje kakovosti gudrona in vsebnost PCB od 1 do 40 mg PCB/kg gudrona, kar je pod dopustno koncentracijo 50 mg/kg (50 ppm).

Za posebni dodatek PCB h gudronu se je ZZV odločil zaradi že omenjenega nihanja vsebnosti PCB v gudronu in za lažjo detekcijo PCB v pražilnih ogorkih, dimnih plinih, žveplove kislini in pralni kislini, v času, ko so izvajali meritve. V ta namen je koncentracija narasla na 75 mg PCB/kg gudrona, za kar je ZZV porabil vsega 200 g PCB (piralena).

Ta preizkus »v živo« se tolmači zlonamerno in brez osnove, češ da smo v Cinkarni gudronu sistematično dodajali še čiste PCB, povprečno 75 mg/kg, za vso pokurjeno količino 1.288.880 kg.

Kljub izvedeni povečani koncentraciji PCB v gudronu ga ZZV ni zasledil v pražilnih ogorkih, v žveplove kislini, niti v dimnih plinih, o katerih se brez

kakršnekoli osnove zopet piše o triletnem veselem odhajanju PCB skozi visoke cinkarniške dimnike v celjsko bližnjo in daljno okolico, odvisno od zračnega pritiska in smeri vetra.

Iz rezultatov analiz pralne kisline je bilo ugotovljeno, da so se PCB iz gudrona absorbirali v njej. Pri presojanju o nevarnosti pralne kisline za okolje, ob upoštevanju tehnološkega procesa nevtralizacije pralne kisline, bi bila največ dosežena koncentracija PCB v odpadni vodi 0,004 mg/l, računajoč, da je vsebnost PCB v gudronu 75 mg/kg. Naš veljavni predpis omejuje koncentracijo PCB v odpadnih vodah, ki odtekajo v kanalizacijo ali vodotoke na 0,005 mg/l.

Na osnovi navedenega je ZZV Maribor ugotovil, da ni razvidna nobena omejitev, da bi uporaba gudrona z omejeno vsebnostjo PCB do 50 mg/kg v proizvodnji žveplove kisline ne bila mogoča.

Naša delovna organizacija ni nikoli načrtovala sežiganja PCB in tudi ni bila nikoli zainteresirana za uničevanje s PCB onesnaženega gudrona. Zato je s to dejavnostjo tudi prenehala leta 1985, kljub vsem pridobljenim, zahtevanim soglasjem.

Dani PODPEČAN

O CINKARNI TUDI V GLASILIH OZD

V februarški številki glasila Lesnine iz Ljubljane, smo našli tudi prispevek, ki govori o našem sodelovanju z eno od tozdogov delovne organizacije - Gramexom. Za spremembo se ime naše DO pojavlja tudi v dobri luči.

VO - AKTUALNO - AKTUALNO - AKTUALNO - AKTUALNO - AKTUALNO

GRAMEX

Sodelovanje s Cinkarno Celje

DO Lesnina, temeljna organizacija Gramex uspešno sodeluje s Cinkarno Celje pri predstavitvi izdelka CINKOTIT.

Cinkarna Celje je dolgoletni partner Lesnine. Prek trgoveškega tozda Gramex prodaja številne izdelke, od lepil, raznih premazov za les in železo, do pločevin. Sodelovanje je vzorno in zadovoljivo za oba partnerja.

Cinkarna Celje se zaveda, da brez spremljanja napredka v svetu ter razvijanja novih proizvodov ni perspektive. Zato ni naključje, da so razvili nov proizvod: pločevino cinkotit.

V Zahodni Evropi je poznana že 20 let, Cinkarna Celje pa jo proizvaja več kot štiri leta in tudi uspešno izvaža. Na domačem tržišču pa si mora pot še utrti.

Cinkotit pločevina je zlitina iz cinka, bakra in titana. Te sestavine dajejo pločevini prednosti, ki jih druge podobne pločevine nimajo. Predvsem je odporna na rjo, se da dobro

oblikovati, odporna je na temperaturne spremembe, na onesnaženost zraka in podobno. Pločevina ni strupena, zato je idealna za cevi in žlebove, kjer se pretaka pitna voda.

Uporablja se za pokrivanje streh, izdelavo žlebov, cevi, oblog in drugega. Upošteva vse te lastnosti, je tudi s cenovnega stališča zanimiv izdelek, saj tako v mnogo primerih nadomesti mnogo dražje bakreno pločevino. Vendar je treba vsako novost tržišču predstaviti. Potrošniki jo bodo sprejeli le, če se bodo prepričali, da jim le-ta prinaša prednosti in uspehe.

Tozda Gramex s svojo prodajno mrežo z več kot 1000 kupci ima lepe možnosti, da tržišče informira in s pravilnim pristopom kupce tudi pridobi za nove izdelke.

Odločili smo se, da proizvod cinkotit predstavimo v »Ponudbi meseca« za januar 1988. Vzporedno s »Ponudbo meseca« smo organizirali strokovno predavanje za naše zastopnike in komercialiste, na katerem so nam strokovnjaki Cinkarne Celje dali izčrpano informacijo o proizvodu, podkrepljeno z vzorci ter prospektim materialom.

Naši zastopniki in komercialisti, podkovani z novim znanjem o cinkotit pločevini, so obiskali morebitne kupce. Da bi razpršili še zadnje dvome kupcev, zlasti velikih morebitnih porabnikov, smo organizirali strokovni posvet za tehnologe v celjski Cinkarni.

Posvet je bil koristen tako za Cinkarno - proizvajalko, kot za porabnike, ker so si izmenjali informacije o načinu uporabe in oblikovanja izdelkov iz cinkotit pločevine.

Z rezultati smo zato lahko vsi zadovoljni. Pokazalo se je, da imata v reprodukciji verigi proizvodnja in trgovina razdeljene naloge in sta druga druga nepogrešljivi.

F.P.

**Vabimo vas k sodelovanju.
Dopisujte v naše glasilo.
Vzemite si čas, ne bo vam žal.
Pokličite na interni telefon 353.**

Uredništvo

Slabe novice v časopisju odraz dobre obveščeniosti v kolektivu

To dvoje prav gotovo ne gre skupaj, vendar pa naj pojasnimo, da je bila ta misel izrečena na skupščini ustanoviteljev Indok centra Celje, marca letos. OZD, ki so v časopisju redko zastopane in se o njih piše le ob praznikih, pa še to le pozitivno, imajo znotraj slabost obveščanje, v nasprotju s tistimi ozd, ki se pojavljajo v časopisju pogosteje kot slabe pa imajo notranje obveščanje dobro.

O tem, kakšno obveščanje je bilo v naši delovni organizaciji lani, so razpravljali delegati odbora za obveščanje v začetku marca. Na splošno so ocenili, da je bilo obveščanje preko rednih oblik dobro. Menili pa so, da je potrebno pridobiti še več dopisnikov, posebej iz tozdogov ter napra-

viti več na aktualnosti in večjemu številu spodbud. Predlagali so, da se naj zaradi zanimivosti poveča naklada Informatorja. Govorili so tudi o ciljih in zamislih informiranja v letu 1988 ter ocenili, da bi morali spričo vedno večjega zapiranja informacij v vodstvih službah in tozdogov, o tem spregovoriti tudi na izvršnem odboru konference sindikata. Čimprej bi morali pristopiti tudi k ureditvi pravil s tega področja ter se informiranja lotiti tudi analitično.

Člani odbora so se zavzeli za oživitve načela IZ VSAKE TOZD ENA VEST, v vsaki številki glasila.

M.G.

Informacije s terena

LANSKOLETNO GOSPODARJENJE

V splošno neugodno podobo jugoslovanskega gospodarstva so se vključili tudi mnogi niški kolektivi. Lahko bi rekli, da zaključni računi preteklih let izkazujejo bilanco neuspehov. Prav tako neugodno je bilo tudi lansko leto. Največji del vseh izgub, ki so dosegle vrtočlavih 46 milijard dinarjev, je pokritih z zaključnimi računi, toda na žalost in v tolažbo izgubarjem, z računovodsko spretnostjo, ki jo v tem letu dovoljuje obračunski sistem. Gre za revalorizacijski prihodek, s katerim so sanirane revalorizirane izgube. Ni popolnoma res, da je novi obračunski sistem glavni krivec za povečanje izgub. Z zmanjšanjem proizvodnje in produktivnosti, so mnogi niški izgubarji hkrati povečali tudi zaloge.

V največjem niškem izgubarju, Strojni industriji, tovarni z negativno bilanco poslovanja, imajo zalog v znesku dveh in več milijard din, hkrati pa je zmanjšana produktivnost za 30 odstotkov. K temu še dodane milijarde neizplačanih terjatev in vse ostalo, kar neposredno vpliva na zmanjšanje dohodka in čistega dohodka. Potemtakem prave

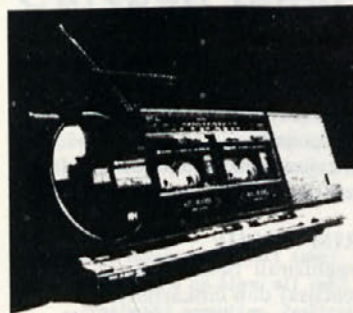
vzroke izgub ni treba iskati v realnih izkazovanih poslovnih rezultatih, temveč v zmanjšanju in poslabšanju obsega in kakovosti poslovanja.

Veliki izgubarji so obenem tudi veliki izposojevalci bančnih sredstev. Zato ni čudno, če ponekod obresti znašajo toliko kot sam dohodek. V bankah se te delovne organizacije zadolžujejo ne glede na višino obresti in ne glede na to, ali bodo obresti 10 odstotne ali dvojne, važno je dobiti posojilo. Za vse to se seveda išče pokritje v novih, višjih cenah, ne pa v povečanju in izboljševanju proizvodnje, storitev, v varčevanju, boljši organizaciji dela, v preorientaciji v druge proizvodne programe, če sedanji ne zagotavljajo akumulacije. Pravzaprav je problem velikih izgubarjev v tem, ne pa v revalorizacijskih ukrepih, s katerimi se v skrajnem primeru želi izključiti prikazovanje ne-realnih prihodkov in porabe. Vse to nas uči, da moramo resno začeti reševati ta problem ter povečati obseg in kakovost, s tem pa tudi akumulativnost in rentabilnost poslovanja.

Vasvija Jovanović

Hi-fi visoka zvestoba

Piše: Bojan Ekselenski

Kasetofoni, ki so v hi-fi razredu, morajo ustrezati ostalim standardom, ki imajo oznako DIN 45500. Kakšni normativi so to?

Meri se nivo šuma, tonska kolerbanja, odstopanja od predpisane hitrosti transporta traku, ki je standardizirana na 4,76 cm/s. Nekateri imajo tudi več, kar je seveda označeno (TECHNICS ima tudi 4,8 cm/s). Nadalje je važno, kakšno frekvenčno karakteristiko ima določen kasetofon in opremljenost. Kasetofone pod temi normativi srečujemo v prenosnih radiokasetofonih, cenjenih glasbenih centrih in še kje.

Imamo tudi profesionalne, namenske kasetofone, ki pa so podvrženi malce drugačnim normativom in niso povezani z našo tematiko.

Hi-fi kasetofon je lahko zasebna komponenta, lahko je v sklopu kasiverja (kombinacija z ojačevalcem moči in hi-fi tunerjem), in v novejšem času v kombinaciji s hi-fi integrirnim ojačevalcem. Praviloma je najkvalitetnejši v obliki zasebne komponente.

Kasetofone delimo glede na opremljenost, tehnično kakovost in stopnjo integracije z drugimi komponentami na več razredov. To so ekonomski, srednji, visoki razred in eksotika.

Kasetofon je lahko tudi v obliki kombinacije dveh mehanizmov, kar je danes izredno popularno. Še do nedavnega so bili dvojni kasetofoni precej slabši po kakovosti kot enojna kombinacija. Bili so revno opremljeni in slabih tehničnih performans. V zadnjem času se stvari spremenjajo. Na voljo je najnovejša generacija dvojnih kasetofonov.

ki so po ceni in tehnični kakovosti v samem vrhu. Naj naštejem nekaj predstavnikov. To so: SANSUI D W10R in D W9, TEAC V 880 WR in SONY TC WR950. V to skupino sodi še v omejenem obsegu tudi TECHNICS RS T80R. To so vsi kasetofoni, ki omogočajo snemanje na obeh mehanizmih, večinoma so popolni avtoavers, kompjuterski z izredno bogato paleto avtomatskih funkcij in manipulacij z glasbenim gradivom.

Vsi naštetni in še nekateri drugi podobno kasetofoni so v cenovnem razredu 300 in več angleških funtov.

Kasetofoni so lahko tudi v avtoavers varianti. Kaj to pomeni? Omogočeno je avtomatsko obračanje glave in nepreki-

njeno obratovanje pri posebnem »full reverse mode«. Vendar so v določenem cenovnem razredu po pravilu najkvalitetnejši klasični kasetofoni z enojnim mehanizmom in brez avtoaversa. Kasetofone delimo v tri glavne skupine, in sicer v ekonomski, srednji in visoki razred. Cenovno to pomeni v razponu do 100 funtov (ekonomski), do 250 funtov (srednji) in nad 250 funtov (visoki). Po podobni lestvici se ocenjujejo tudi dvojni kasetofoni, le da je cena za posamezni razred za 50 odstotkov višja od navadnih enojnih kasetofonov. Vendar so danes razlike že izredno majhne in od tod tolikšna popularnost dvojnih kasetofonov.

Orgle v Cankarjevem domu

V vsem umetniškem in tehničnem bogastvu pa prav te orgle izstopajo kot ena največjih in najlepših pridobitev slovenske narodne kulture in hkrati pomembno največjo instrumentalno narodovo naložbo. To so naše prve koncertne orgle, postavljene v posvetno, koncertno dvorano. Po kulturnem svetu na zahodu in vzhodu že več kot stoletje postavljajo orgle v šole (konservatorije in akademije), poročne dvorane magistrat in podobno. Otvoritev simpozija, kongresa ali razstave s krajšim orgelskim uvodom ali zaključkom je pri nas vznemirljiva novost, po svetu pa že dolgo uteče no kulturno dogajanje.

Spoštovanje, ki nas prevzame ob pogledu na orgle, je docela upravičeno, saj so največje in najbolj zapleteno glasbilo, kar jih je človekovo mojstrstvo ustvarilo. Še danes so orgle »kraljica instrumentov«. Pri izdelavi večjih sodelujejo najrazličnejše znanosti, da bi služile umetnosti. Arhitekti, fiziki, akustiki in elektroniki v pravih tovarnah - včasih so bile to delavnice - iščejo najboljšo, optimalno rešitev, da bi v danem prostoru orgle najlepše pele. Za razliko od klavirja, ki gre v vsak prostor, so vsake orgle unikati, zgrajeni za konkretno dvorano. Vsa ta ekipa se trudi, da bi nazadnje iz glasbila prišel najlepši ton, kajti prav lepota tona je tisti končni cilj in tudi podlaga za umetnost, zaradi katere smo nabavili instrument.

Naše orgle imajo odlično sodobno mehansko trakturo. Mehovje je danes močan elektromotor, ki poganja zračno turbino, ta pa tlači stisnjen zrak v sapnice in njihove predprostore,

ki uravnavajo pritisk, saj različne piščali zahtevajo različni pritisk. Tudi orgelska omara ima svoj zvočni in lepotni pomen, zato so o njej veliko govorili in se posvetovaleži z arhitekti. Na igralni mizo so še gumbi, s katerimi vključimo registre in pa različna tehnična pomagala, med katerimi je tudi majhen »računalnik«; vanj lahko s »spominom« spravimo različne kombinacije, ki jih potrebujemo med igranjem. Ker so orgle tako velik instrument, je potrebna stalna skrbna nega in vzdrževanje. Do leta 1992 imajo še garancijo (vsega 10 let), uglašuje pa jih pred vsakim nastopom in snemanjem naš serviser in uglaševalec Jože Kočar.

Inštrument je izdelala zahodnoberlinska tovarna Schuke, stale pa so 1.200.000 DM.

Orgle so bile postavljene iz sredstev vseh delovnih ljudi, zato so tudi vsem namenjene. Prav je, da kot stalni in zvesti poslušalci orgelskih koncertov radostno uživajte sadove svojega v kulturo vloženga dela.

Poleg koncertov, ki jih bodo letos v rednem programu izvajali na orgle organisti in Milana, Hamburga, Poljske, Budimpešte, Prage in naš Bergant, imamo za vas pripravljeno skrbno načrtovano predstavitev orgel z nazivom »ČUDOVITI SVET ORGLANJA«, kjer se ob sodelovanju violine, trobente, izbranih skladbah in ob diapozitivih seznanite z orglami in orgelsko glasbo. Ob takem spoznavanju zlahka odkrijete, da orgelski koncert ni nekaj, kar je namenjeno le izbranemu občinstvu.

Vabi vas

hišni organist Cankarjevega doma
Saša Frelj-Mišo

Interno tekmovanje v veleslalomu

V sredo, 24. februarja 1988, smo organizirali interno tekmovanje med tozdi v veleslalomu na Golteh. Izredno slabo vreme je motilo tekmovanje, saj je pihal močan veter z dežjem. Kljub slabim pogojem smo tekmo izvedli, kajti prestaviti je ni bilo mogoče zaradi prevelikih finančnih stroškov, kot so popoldanske karte, prevozi itd. Vrstni red po kategorijah je naslednji:

Ženske nad 30 let

1. Rejc Karmen	49,23 - DSSS
2. Marin Mija	52,30 - DSSS
3. Blažič Beba	57,70 - DSSS
4. Lipovšek Nev.	103,78 - DSSS
5. Derča Majda	104,06 - Tran.

Ženske do 30 let

1. Oblak Ljudmila	54,27 Vzdr.
2. naraks Marjana	55,17 DSSS
3. Pogorelc Tatj.	56,75 DSSS
4. Strmecki Zlata	102,68 DSSS
5. Hrastnik Jana	111,77 Kem. C.

Moški nad 50 let

1. Vidmar Vikt.	47,77 Vzdr.
2. Slokan Dušan	48,54 Vzdr.
3. Maks Stanko	50,60 Kem. C.
4. Jazbec Mladen	52,01 DSSS
5. Unetič Rok	114,33 Met.

Moški 40 do 50 let

1. Mravljak Anton	46,88 Veflon
2. Gutnberger F.	49,24 Met.
3. Bordon Marjan	51,42
4. Perčič Dani	54,71 DSSS

Moški 30 do 40 let

1. Aškerc Dušan	42,83 DSSS
2. Gajšek Bojan	43,75 Met.
3. Kolar Marjan	44,34 Energ.
4. Rozman Franc	44,43 DSSS
5. Voler Milan	45,51 Kemija M.

Moški do 30 let

1. Lajbaher Tomaž	42,63
2. Rozonočnik T.	43,37 Kem.M.
3. Mravljak Peter	43,45 Vzdr.
4. Pliberšek S.	43,68 Vzdr.
5. Tomažin Andrej	43,78 DSSS

Nastopilo je 90 smučarjev iz vseh tozdov. Nekateri so se ustrašili slabega vremena in so ostali doma.

V ekipni uvrstitvi, ki je štela 4 najboljše rezultate moških in enega ženskega je vrstni red naslednji:

1. Vzdrževanje	230,82
2. DSSS	231,32
3. Kemija Celje	269,82

Drugi TOZD niso imeli ženske predstavnice in niso bili kompletni tako da niso bili uvrščeni.

Referent za šport in rekreacijo
Marjan LEBAN

Čakanje na startu

Sodniško omizje

Občinsko sindikalno tekmovanje v veleslalomu na Golteh

Reprezentanca Cinkarne v kategoriji starejših članov: Mravljak, Tanšek, Vidmar, Aškerc, Mak in Rejc

ZTKO Celje je 14. in 15. marca 1988 organiziral občinsko tekmo, medtem ko je 16. februarja tekmovanje zaradi izredno slabega vremena odpadlo in je bilo predstavljeno na naslednji teden.

Naši smučarji tokrat niso imeli večjih uspehov, saj niso ubranili tretjega mesta, ki so ga osvojili lani.

Najbolje se je pri ženskah uvrstila Karmen Rejc z osvojenim 4. mestom v svoji skupini, 15. mesto je osvojila Beba Blažič, 18. mesto pa Irena Zalokar.

Ekipno ženske

1. Ingrad
2. Aero
3. Kovinotehna
4. Zlatarna
5. Cinkarna

6. EMO
7. RC
8. Železarna

Starejši člani II. skupina

12. mesto Vidmar Viktor
20. mesto Mak Stanko

Starejši člani I. skupina

Mravljak Anton in Tanšek Vinko sta odstopila. Moški zaradi številnih odstopov nismo imeli ekipne uvrstitve.

Moški v starosti do 30 let

11. mesto Lajbaher T. in 17. mesto Mravljak Peter

Moški do 26 let

11. mesto Lajbahner T. in 17. mesto Tomažin Andrej

Tako, smučarska sezona je za nami. Upajmo, da bomo prihodnje leto imeli več uspeha.

OHRANITE SI ZDRAVJE UKVARJAJTE SE S ŠPORTOM

Iz programa športne rekreacije Cinkarne

Za leto 1988 bomo za ta namen lahko porabili 15 milijonov din. Vsaka od 13 sekcij in to smučarska, tekaška, strelska, planinska, šahovska, kegljaška, nogometna, nogometna ženska, namiznoteniška, tenis, odbojarska, košarkarska, kolesarska - je izdelala svoj program. Posebej je letos pripravila program tudi tozd Kemija Mozirje, ki se vključuje v pet sekcij: kegljaško, namiznoteniško, strelsko, šahovsko in smučarsko sekcijo; v teh disciplinah pa ima tudi svoje aktivnosti v Mozirju. Tudi v Logarski dolini bo možnost rekreacije.

Aktivnosti v sekcijah bodo tekale skozi vse leto:

TRIM AKCIJE

Organizirali bomo športno rekreacijski dan cinkarnarjev, sodelovali na tekmovanju za plaketo CELJSKI KERLC, in organizirali množično udeležbo na vseh občinskih trim akcijah v smučarskem teku, hoji, kolesarjenju, streljanju, plavanju in krosu.

REKREACIJA V TELOVADNICI

Vsak petek v tednu (razen poldne) je rekreacija v telovadnici zavoda Ivanke Uranjekove od 17. do 19. ure.

Vse delavce ponovno vabimo, da se udeležijo čim več organiziranih prireditev s tega področja ali se aktivno vključijo vsaj v eno od sekcij.

		NIKOLINA	DLAKA	ŠETANA DRUŽBE	POLITIK HASANI	DOPISUJTE V V NAŠ LIST		JUŽNI SADEŽ	DOPOBUJST UPOR	IGRALEC BOBATAJ	HEATICA REŠEVA OSNOVNO- OBRAZLOŽITE	OTOK V POLINEZIJ		
		REŠANJE				IZOBLI- VALEC OKNOV	REPATICA							
		NEKD. ANGLEŠKI LOMIVA					KMETIČKA SLIKA							
		NAŠ JEKO IZDELEK					SISTLOBN ODBOJ							
KAZTALJ SMOV												DLOVENSKI VJIPAR LOJZE		
NAGRADE: 1. 20.000 din 2. 15.000 din 3. 10.000 din		VRETECI SE DEL ELEKTRO- MOTORJA	STARA LJUBLJANA	JUGOSLOV DIRIGENT Oskar	GLEDA- LJIKO DELO	JUŽNI SADEŽ EUGEN JURJIC		GRŠKA CRKA			STRUJA			
SASTAVA JEVIŠEK	PRIZNALI TI OZ (190)						ŠKOTSKO KRILLO	BENJŠ		ČAPKONA DRAMA	JAZERO V ZSSR	SEVKA ZA KRI OBROT STAR 30 LET		
NADLEŽNE ŽVIŽKKE							KAROL DESTOVNIK						IVO ČELIC	
BESEDA BREZ NAGLASA							TURŠKI VELIKAŠ		BESEDA KI UROCI				DEL VOZAT	
ENČLENIK								EVGEN SVIKARSTVA		ŠVICARSKI PRAKANTOU			OSOBNI ZAHTEK	
								NAŠ JEKO NAVEŽJI OPRAT		EVGEN AURJIC			IZVEDEN SVET	
ČUKA KUR	POŠKOBA TKIVA													DOPISUJTE V NAŠ LIST

Nagradna križanka

V posebej označenih kvadratih vpišite rešitve, ki označujejo zgodovino, sedanjost organizacijo ali drugo iz naše DO. Rešitve pošljite do 5. 5. 1988 v naše uredništvo. Nagrade so vpisane v posebnem okenčku. Obilo sreče!

Ukrepati takoj

Težko zaide kakšen zapisnik politično-strokovne koordinacije tozgov v naše uredništvo. Več ali manj se informacije, ki bi bile zanimive za delavce skrivajo, ali smatrajo kot nepomembne. V januarju so na politično-strokovni koordinaciji tozda Metalurgija na primer sprejeli spodbudne ukrepe za izboljšanje poslovanja tozda. Celotakšni so, da bi jih lahko upoštevali tudi ostali tozdi, zato jih v celoti objavljamo.

c/ UKREPE moramo sprovajati takoj

- Proizvodnja po planu ali več,
- Pregledati normative. Zaostri porabo surovin, repromateriala in energije.
- Prioriteto imajo bolj akumulativni proizvodi.
- Vse delavce natančno seznaniti z ukrepi, da se bo vsak v TOZD obnašal kot dober gospodar doma.
- Napraviti ugodno klimo za ukrepe po vodstveni, samoupravni in politični liniji.
- Potrebno je zaostri delovno-in tehnološko disciplino. Vedeti, da stane en delavec na leto 1 staro milijardo.
- Vseposod postaviti obe disciplini na ostrino.
- Izkoristiti delovni čas. Na delovnem mestu 7,5 ure.
- Delo s strojnimi napravami kot je predvideno. 1 vzdrževalec nas stane 1 star milijon na uro.
- Skrb za interne fakture. Pregledati stroške za transport, vodo, električno. Interno med obrati imeti dejanske odnose. Sodelovanje s pripravami proizvodnje.
- Razreševanje problematike z invalidi pospešiti.
- Diferenciacija OD z individualnim dejanskim prispevkom.

KOZERIJA

Zmenek po telefonu

Če primerjam Štefanovo usodo z mojo, sem s svojim življenjem lahko še kar zadovoljen. Tisto, kar je doživel, je zelo blizu katastrofe.

Še pred mesecem je Štefan veljal za vzornega, nadvse zvestega in skrbnega moža. Nato pa, glej ga zlomka, kar naenkrat konec zakonske idile.

Vse skupaj se je začelo z navadnim telefonskim klicem Štefanovo, že dolgo časa prikrite izvenzakonske ljubezni. Dogovorila sta se, da bo njuno srečanje prepleteno z ljubezenskimi scenami, na tistem kraju in v tistem času kot ponavadi. Špela, tako je namreč bilo skrivni, dopolnilni ljubezni ime, se je s predlogom strinjala. »Dobro«, je dejala, »v gostilni Iskrica življenja se dobiva ob sedmih zvečer.« »Veš«, je šepetala s posladkanim, nežnim glasom, »v avtu imam nove preobleke in kasete z romantično glasbo«. Štefan je, kot že ničlikokrat okrog šestih, z izgovorom, da se gre za urco, dve, malce rekreirat, zapustil domače ognjišče. Nekaj minut pred sedmo je sedel za mizo v nekoliko temnejšem kotičku gostilne Iskrica življenja. Prižgal je svečke, natočil aperitiv in poln pričakovanja sanjaril...

»Srček, ugani kdo je«, je naenkrat zaslišal vabljev glasek. V istem hipu so mu nežne rokičke zakrile oči. »Špela, draga, saj vem, da si ti, samo ti imaš tako žametni glas in čudovite nežne prstke.« »Ti bom že pokazala Špelo, kurbir stari!« je zaslišal za svojim hrbtom kot pisk železničarjeve piščalke prodoren glas. Bila je Klara, pred ljudmi in zakonom njegova žena. Zmagoslavno je usmerjala rafal za rafalom Štefanu pod zidno beli brk. »Nežni prstki, pa žametni glas, seveda, baraba..., meni pa praviš stara krava, v najbolj ljubkovalni obliki pa baba zmešana! Jutri, da te ne vidim več pod mojo streho, konec je, da veš, v samski dom pojdi, ali pa k tisti tvoji veliki ljubezni, pohotenž stari!« Zaloputnila je z vrati. Ostal je sam z zelo grenkim okusom v ustih, ki ga ni mogel sprati niti z ducat kozarčki domačega žganja.

Naslednji dan je v službi izvedel, da se je njegova žena Klara zaposlila v isti tovarni, kot je on delal že dvajset let. To naj bi bilo veliko presenečenje zanj, ki ga je Klara imela namen naznaniti na dan njune dvajsete obletnice poroke. Prej je bila Klara čistilka, sedaj pa je dobila službo telefonistke. Čisto delo, vsekoli človek sedi, pa še boljša plača je. Štefan seveda ni mogel slutiti, da bo Klara sploh kdaj v življenju prisluškovala njegovim sladkim telefonskim pogovorom.

Sedaj vam je najbrž popolnoma jasno, da nikakor ne morem primerjati svoje usode z Štefanovo.

Meni se kaj takšnega zagotovo ne more zgoditi. Eden izmed trdnih argumentov za takšno smelo trditev je ta, da delam v kadrovski službi in me žena s prezaposlitvijo nikakor ne more presenetiti. Še bolj trden argument pa je, da v moji tovarni NIHČE IN NIKOLI ne prisluškuje telefonskim pogovorom.

Cinkarne se ne da pozabiti

MIRKO MEŽNAR, rojen leta 1928, je prišel v Cinkarno kot ključavničar, odšel pa kot vodja operativnega vzdrževanja titano-vega dioksida. Večkrat je menjal delovno mesto, zato, da si je pridobil prakso. Razen dveh let v prosveti je vseskozi delal v vzdrževanju, vmes pa tudi pridno študiral ob delu. Cenil je moralne in ne materialnih vrednot. Zato so mu bili hvaležni predvsem mladi, s katerimi je zelo rad delal. Njegova misel: »Mlade je potrebno pripraviti na življenje. Ne tako, da jim podariš vse materialne dobrine, ampak, tako da jim pokažeš pot, kako naj si jih sami ustvarijo!« Ceni tudi znanje. V pokoju bo lahko vsaj prebral kakšno knjigo, za katero doslej ni imel časa. Znanje in šah imata veliko skupnega. Pri šahu je potrebno veliko taktike in če si vrhunski šahist, je tako, kot če imaš dve fakulteti. Mirko igra šah že od otroštva. Pravi, da je to igra znanja, ki krepi duha, bistri um, je podobna šoli življenja, ki nauči človeka misliti, prenašati poraze, zmernosti pri zmagi in še veliko drugega. Za seboj ima že vrsto zmag, večkrat je bil tudi prvak Cinkarne. Bil pa je tudi zelo aktiven v cinkarniški šahovski sekciji in v tovarniški reprezentanci.

Iz njegovih bogatih izkušenj se mu utrne tudi misel: »V Cinkarni imamo dosti strokovnjakov, a jih ne znamo zaposliti na primerna, ustrezna dela. In ne le to, pridne in delovne ne znamo primerno nagraditi! Velike razlike so med delom in nedelom ter temu sorazmernim plačilom. Tako dobi delavec za malo slabega dela enako plačilo kot delavec, ki strokovno pridno dela. Na vse to vodja - obratovodja nima večjega vpliva.«

»Pogrešal bom ljudi«, pravi, a

verjamem, da jih bo našel tudi v svoji KS. Svojim sodelavcem se iskreno zahvaljuje za darilo.

STANKO PANGERL (1931) je rojen v Začretu. Cinkarna mu je bila prva in zadnja služba. V začetku je bil pri zidarjih, nato pa v valjarni. Tam je doživel veliko dobrega in slabega. 24 let je delal na valjih fizično težko delo. Pozimi in poleti se je s kolesom vozil iz Šmiklavža pri Ljubecni, kjer je doma. Povedal nam je, kako so včasih (leta 1948) naredili veliko več kot danes. Produktivnost je slabša za približno 3 tone dnevno. Na Cinkarno še ni pozabil, čeprav je že nekaj mesecev doma. Ko sva decembra kramljala, je povedal, da se mu ponoči večkrat sanja, kako v tovarni ropoče.

ŠTEFANIJA SREBOT (1939) je doma iz Strmca. V Cinkarno je prišla leta 1980, prej pa je bila 17 let v vojniški bolnici, kjer je najprej stregla, delala v faktur-nem oddelku, v Cinkarni pa v likvidaturi. Delo je bilo enolično, a kot pravi Štefka, je zelo rada delala. Zato ji je zelo hudo, ko jo je bolezen prisilila, da se je invalidsko upokojila. Hudo ji je tudi zaradi sodelavk, s katerimi se je zelo razumela. Živo in

pestro je, pravi, če mlajši in starejši delajo skupaj. Kolikor ji bo dopuščalo zdravje, bo pridna tudi doma, saj zna izdelovati lepa ročna dela.

FRANC ZUPANC, rojen 14. 4. 1933 na Teharjih je delal v Cinkarni 31 let. Delal je v najtežjih obratih. V topilnici, kjer je moral začeti že ob dveh zjutraj in kjer je bilo najtežje poleti, zaradi hude vročine. V »mrtvi« pražarni, je bilo veliko prahu in plinov ter težko fizično delo. V aglomeraciji, je zdržal le leto dni. Tudi v tem obratu je bila huda vročina, plini, hoja po stopnicah. Od takrat je invalid, zato je bil premeščen v tehnično kontrolo. Po Francovi zgovornosti sodeč, bi lahko rekli, da mu nikoli ne bo zmanjkalo dela. Zmeraj si ga najde. Ljubi naravo, zato ga lahko srečate le zunaj doma. Najbolj si seveda želi zdravja, to pa mu želimo tudi mi. Ob koncu našega pogovora nam je povedal zanimivo misel: »Delavci bi morali misliti več na dolžnosti kot pa na svoje pravice. Žal je danes tako, da mojster ni skoraj nič vreden.«

KARL KOREN, rojen 1929 leta v Celju je v Cinkarni delal 40 let in to vseskozi v Vzdrževanju. Za naš časopis ni želel dati izjave. Sodelavcem se ob odhodu zahvaljuje za darilo.

Vsem, ki so se upokojili, želimo kaj največ zdravja in dolgo ter srečno življenje.

M.G.

VENČESLAV BRAČIČ, (1932) ki je doma iz Velike Varnice pri Leskovcu, je v Cinkarni delal 30 let, vseskozi v obratih tozda Kemije, v humovitu, zeleni galici, barit peči, v lepilih in cinkovem belilu. Zaradi težke bolezni je bil invalidsko upokojen. Vsa ta leta je imel dolgo pot do doma, uro in pol do postaje, nato pa še toliko vožnje z avtobusom. Pozimi, ko so bili veliki zameti in sneg do pasu, je moral od doma že ob enih zjutraj. Venčeslav, ki si še želi delati, ima doma nekaj glav živine in malo zemlje. Bolj malo vemo, kako trdo življenje je imel, saj je bil edini zaposlen v družini s šestimi otroki. Veliko volje je še v njem, zato mu želimo, da bi bila njegova pot v življenju lahka in dolga.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mladincem Cinkarne, ki so mi že tretje leto zapovrstjo poslali čestitko ob dnevu žena.

Mira Gorenšek

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame **KATARINE MARCIUS** se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem, ki ste darovali cvetje in jo spremljali na njeni zadnji poti!

Sin Štefan in vnuk Igor **MARCIUS**

Kratko obvestilo

Odgovore še pričakujemo

Za kakšne obtožbe gre - za natolcevanje ali resnico, tako smo naslovili prispevek pod »Pisma bralcev« v prejšnji številki Cinkarnarja. Člani uredniškega odbora pa so na zadnji seji menili, da bi bilo najbolje, da bi odgovorni rešili težave v valjarni z odkritim pogovorom vseh zaposlenih v tem obratu.

Če že ne to, pa še vedno čakamo na prispevek odgovornih.

Uredništvo

OPEKLINE IN OPARINE

Opeklina nastane zaradi delovanja zvišane temperature na kožo in sluznico. Povzroči jo lahko suha vročina, vroče tekočine ali para. Opeklina, nastala z vročimi tekočinami in paro, imenujemo tudi oparine.

Obsežnejše opeklina so izredno hude poškodbe in spadajo med najbolj boleče. Zaradi naglega izgubljanja telesnih tekočin, hitro pride do šoka. Razpadlo tkivo opečene kože vpliva na ledvice, kar vso stvar še poslabša. Šok se pri odraslem razvije že pri opeklinah nad 15 odstotkov telesne površine (npr. ena roka). Obsežna opeklina je v prvih dneh življenjsko nevarna zaradi hudega izgubljanja telesnih tekočin in šoka, kasneje pa zaradi infekcije in odpovedi ledvic. Takojšnja oskrba opečena na kraju nesreče je usmerjena v preprečevanje oziroma omilitve šoka in v zmanjševanje možnosti infekcije.

Prva pomoč pri termičnih poškodbah:

V okviru prve pomoči moramo najprej pogasiti ogenj, če je zajel ponesrečenca. To napravimo lahko z odejo, plaščem ipd. Pri tem pa se opečenih mest čimmanj dotikamo z rokami ali drugimi predmeti. Takoj nato te dele kože hladimo s hladno, čisto in po možnosti tekočo vodo. Če tekoče vode ni pri roki, lahko hladimo s hladnimi obkladki, ki jih večkrat menjavamo.

Takojšnje hlajenje opeklin je najpomembnejši in najučinkovitejši ukrep prve pomoči. Z njim dosežemo, da kvarni vpliv vročine ne deluje še naprej v globino kože. S hlajenjem začnemo takoj in v prvih petih minutah po opečenju. Z njim dosežemo, da opeklina ne bo tako globoka in nevarna, kot bi bila sicer. S hlajenjem zmanjšamo tudi razvoj oteklina in izgubljanje telesnih tekočin ter občutno zmanjšamo bolečine. Na ta način ublažimo ali morda celo preprečimo razvoj šoka.

Začnimo živeti zdravo

Toplotne in kemične poškodbe ter prva pomoč

V naši delovni organizaciji v posameznih obratih pogostokrat pride do opeklin - termičnih in kemičnih. V letu 1987 je v naši ambulanti zaradi opeklin iskalo pomoč 113 delavcev, kar je 27 odstotkov vseh poškodb. Od tega je imelo 56 delavcev termične in 57 delavcev kemične poškodbe.

Danes se bomo podrobneje seznanili s temi vrstami poškodb, predvsem pa kaj narediti, kadar do takšne poškodbe že pride.

tejši ukrep prve pomoči. Z njim dosežemo, da kvarni vpliv vročine ne deluje še naprej v globino kože. S hlajenjem začnemo takoj in v prvih petih minutah po opečenju. Z njim dosežemo, da opeklina ne bo tako globoka in nevarna, kot bi bila sicer. S hlajenjem zmanjšamo tudi razvoj oteklina in izgubljanje telesnih tekočin ter občutno zmanjšamo bolečine. Na ta način ublažimo ali morda celo preprečimo razvoj šoka.

HLADIMO TOLIKO ČASA, DOKLER BOLEČINA NE PRENEHA ALI POSTANE VSAJ ZNOSNEJŠA. TO TRAJA VČASIH NEKAJ MINUT PA TUDI DO POL URE.

Ostanke zgorelih oblačil, ki so običajno pripečeni h koži, ne odstranjujemo in ne trgamo s telesa. S tem bi po nepotrebem

povzročali hude bolečine in povečali možnost okužbe. Drugače ravnamo pri opeklinah z vrelinami in paro. Kadar ni možnosti za takojšnje hlajenje s čisto, hladno vodo, moramo prepojeno obleko takoj sleči. Najbolje pa je tudi pri takem ponesrečencu takoj dati oparjene dele telesa pod curek hladne tekoče vode in ohladiti kožo, saj s tem ohladimo tudi obleko.

V okviru prve pomoči opečenih delov kože ne čistimo in NE MAŽEMO Z MAŽAMI ALI POSIPAVAMO S PRAŠKI. Opeklino le sterilno obvezemo, potem ko smo jo ohladili z vodo. Opečene dele kože pokrijemo z aluplastom, ali s sterilno gazo. Opeklin na obrazu ne pokrivamo.

KEMIČNE POŠKODBE

Kemične poškodbe nastanejo

zaradi delovanja jedkih kemikalij (kislina, lugin) na človeško telo. Kemikalije delujejo na telo tako, da povzročijo nekrozo (odmrtnje) kože in spremembe, podobne opeklina, ki jih imenujemo kemične opeklina.

Kemične poškodbe nastanejo najpogosteje tako, da pri delu jedka snov brizgne ali se razlije po koži. Zelo nevarne so te poškodbe, če snov brizgne v oko (o tem bomo govorili pri očesnih poškodbah).

Prva pomoč pri kemičnih opeklinah:

Najpomembnejše pri kemičnih poškodbah je, da jedko snov čimprej odstranimo s kože ter kožo zelo dobro speremo z raztopino, ki jo nevtralizira. Jedkino odstranimo s kože najprej tako, da kislino ali lug najprej posušimo in obrišemo vidne kaplje na koži s suhim blagom ali vato. Nato kožo speremo z raztopino, ki jo nevtralizira. Če takšne raztopine nimamo pri roki, jedkino čimprej speremo z veliko količino tekoče vode. Kožo nato posušimo s sterilno gazo in sterilno obvezemo.

Otmar Slapnik

OBVESTILO

Ker želimo, da bi pri pripravili člankov z zdravstveno vsebino sodelovali bralci, vas prosimo, da nam pošljete predloge o tem, kaj vas v zvezi z zdravstvom zanima in želite, da bi bilo objavljeno na teh straneh. Potrudili se bomo in poiskali odgovore. Pišite nam v ambulanto prve pomoči.

Kulturni utrip

Ob praznovanju dneva žena smo tudi letos že tradicionalno pripravili bogat in zanimiv kulturni program za naše sodelavke.

V enournem programu, ki se je odvijal v jedilnici novega dela, so lahko žene, ki so se v lepem številu udeležile prireditve, sledile pestremu programu.

V uvodnem delu so se predstavili pevci moškega zbora, ki so sicer člani mešanega pevskega zbora Cinkarne. Na njihovo posebno željo so svojim pevskim tovarišicam in nasploh neznemu spolu, voščili s pesmijo.

Pod dikturko zborovodje Matjaža ŽELEZNIKA, so zapeli tri narodne pesmi, ki so prireditvi dale uvodni slavnostni namen. Po pozdravnem govoru in voščilu predsednika konference sindikata tov. Janka Rebova, je sledila osrednja točka. V goste smo

povabili gledališkega igralca Marka CVAHTETA, člana dramske skupine DPD Svoboda iz Slovenske Bistrice, ki je z odlično interpretacijo vloge kapucinskega pridigarja Janeza Svetokriškega in njegovimi nauki v svojem več kot polurnem programu vnesel svežino in novost v naše dosedanje tovrstne prireditve.

Številno občinstvo ga je z navdušenjem poslušalo. Vsi, ki redno spremljamo gledališke stvaritve, smo lahko ta nastop še posebej z zanimanjem spremljali. Dramaturško odlično obdelani Partljičev tekst, v režiji znane slovenskega profesionalnega režiserja Branka Gombača, kot tudi samo umetniško izvajanje, je bil zares odličen. Ko smo po predstavi pokramljali z umetnikom, nam je laskavo čestital in ocenil, da imamo dobro občinstvo, ki se spozna na to vrst gledališke dejavnosti.

Na koncu so se nam predsta-

vili učenci OŠ iz Strmca. Nekateri med njimi so že naši stari znanci. Bilo pa je tudi nekaj novih članov, ki so skupini dali novo svežino. Skratka, to je bil izredno prijeten in zanimiv nastop. Tovrstnih srečanj si v naši DO še želimo.

Ravnatelj OŠ Strmec Antonu Pešaku, ki je tudi mentor mladih nadobudnežev kot tudi samim ustvarjalcem, še enkrat iskrena hvala za lep in prisrčno izveden program. Da je program lahko tako nemoteno potekal velja posebna zahvala povezovalki prireditve Miri GORENŠEK, fotografu, Zlatku ŠENTJURCU, družbenemu standardu in članom komisije za kulturo.

Lenart HORVATIČ

Hvala, Adi

Po februarškem občnem zboru Planinske sekcije Cinkarne, kjer so razrešili dolgoletnega prizadevnega predsednika ADIJA VREČARJA, so ga celjski planinci izvolili za predsednika planinskega društva Celje.

Iz poročila predsednika povzemo:

Pozdravljeni, prijatelji planinci!

Za nami sta dve leti bolj ali manj uspešnega dela. Moje poročilo bo bolj razmišljanje, zato verjetno ne bo zajelo tistega, kar pričakujete.

Današnji občni zbor ne začnemo s kulturnim programom kot ponavadi, kjer so sodelovali naši najmlajši planinci cicibani in pionirji in katerim so mentorji člani našega odbora, ki uspešno opravljajo svojo planinsko poslanstvo v vrtcu in osnovni šoli. Čeprav najmlajših danes ni med nami, pa lahko rečem, da je pri njih zanimanje za planinstvo in izlete vedno večje, zato mislim, da je naša naloga vzgajati mladega človeka v takega planinca, ki ima rad naravo in skrbi zanjo. Tu bi bilo potrebno vključiti čimveč otrok naših delavcev. Kako? - recepta zato ni!

Menim, da bi s propagando, prikazovanjem diapozitivov in organizacijo planinskega tabora, spodbudili te otroke za planinsko dejavnost in tako verjetno preko njih zainteresirali starše, s tem pa pridobili več članov kolektiva, ki bi se vključili v planinsko-rekreativno dejavnost, ki ni tekmovalnega značaja, je pa zelo zanimiva sprostitelj v naravi, posebno v gorskem svetu.

Ko se spominjam naše dejavnosti od zadnjega občnega zбора

do danes ugotavljam, da je bilo naše delo pri objavljanju naše dejavnosti v Cinkarnarju in z obvestili o izletih, slikovnem materialu v naših kozolčkih ter pri načrtovanju in izvedbi izletov od najlažjih do najtežjih vzponov zadovoljivo, za kar so se člani odbora trudili po svojih močeh nekateri več, drugi manj. Nezasadovoljiva pa je bila udeležba na planinskih izletih, za kar bo treba najti motivacijo, in zainteresirati ljudi za večjo udeležbo. Mogoče je za slabo udeležbo kriv čas v katerem živimo, čas družbene krize, iskanje nekaj novega in čas vsesplošnih sprememb.

Novemu predsedniku, kakor tudi odboru Planinske sekcije pa želim veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Saj boste v svojem mandatu imeli veliko obveznosti za organizacijo 10. jubilejnega kolesarskega planinskega maratona. Prav tako pa čaka odbor še organizacija proslave ob 40. obletnici Planinske sekcije Cinkarne.

Kar je bilo storjeno v preteklem obdobju je zagotovilo, da se boste nalog lotili prav tako uspešno in na podoben način, kjer je sicer važno, da si kot prostovoljec naredil veliko, še važnejše pa

IZVRŠNI ODBOR PLANINSKE SEKCIJE CINKARNE:

Predsednik: Ivan RUČIGAJ, člani: Adi VREČER, Sonja LEŠKOVŠEK, Tatjana NEZMAN, Iztok TROBIŠ, Janez BOŠNJAK, Štefan BUDNA, Stanko MESEC, Vinko TANJŠEK, Marija HOČEVAR, Marija SKUTNIK, Nada BEDEK, Hranislav KOCIČ, Mojmir KOSI, Jože HERNAUS in Slavko CANKAR.

je, da si, čeprav tudi malo, obljubljen storil pravilno in pravočasno.

Želim, da bi naša planinska sekcija rasla in se razvijala, da nam bo ljuba domača gora in še tako mrzel veter, ki veje nekje iz Robanovega kota ali Kriških podov, ter morda ledeno mrzla gora Triglava, vedno toplejša kot v

soncu se kopajoče gore v zamejstvu.

Vedno se vračamo v gore in v naravo!

Veliko naših delovnih mest, ob strojih in drugod nas s svojim tempom preveč požira in utruja, zato nam je sprostitelj v naravi še kako potrebna.

Adi

Adi Vrečer in delovno predsedstvo: Štefan Budna, Slavko Cankar, Viki Herlah in Helena Umek.

Planinci so se skupaj zbrali, da bi minulo delo rešali. Bilo je uspešno in bogato preplezali nek' tero italijansko so »ferato«; pridno po gorah domačih so hodili, na Triglav Cinkarnarje vodili.

Planinsko sekcijo CC sedaj bo vodil Ivan Ručigaj. On pač dobro vsem je znan, je hodil svoj čas na Grmado vsaki dan. Ker srce njegovo zdaj je zdravo, se je lotil dela kot za stavo.

Potem v kozarce vince so točili, da, kot spodobi se, uspehe bi zalili. Le predsednik dolgoletni, Adi, se jim kuja, češ, odstop njegov postal je nuja; ker planine so in bodo mu veselje, prevzel krmilo je v PD Celje.

Če ozremo se nazaj, zasluge ima velike, entuziazem, ustvarjalnost, delo - njegove so bile oblike.

Na koncu so ga funkcije rešili, se mu za minulo delo zahvalili.

Dejal je: »Vsi mi boste pomagali, ko so se na prvi seji zbrali, da bi načrt si naredili katere »špice« bodo letos osvojili.

Za popestritev so po seji se v neznanu odpeljali in po dežja polnem dopoldnevu na Boču v soncu so pristali; ker bila velika noč je tik pred vrati, tam cvetele so velikonočnice na sončni trati. Ob lepoti teh cvetlic oko je ostrmelo - razpoloženje družine planinske je bilo veselo.

Na pomlad in čez poletje, ko bo tud' drugod vzbrstelo cvetje, pojdemo s planinci na izlet v gore in uživajmo v lepotah rane zore!

M. H.

Planinci Cinkarne, zbrani na občnem zboru na Celjski koči.

Cinkarnar

Glasilo delovne organizacije Cinkarna izhaja mesečno. Ureja ga uredniški odbor, predsednik Maks Pečnik, člani Amadeo Dolenc, Darja Vovk, Lenart Horvatič. Glavna urednica Mira Gorenšek, odgovorni urednik Leopold Slapnik, lektorica Jelka Bombač. Naslov uredništva: Cinkarnar, Cinkarna, Kidričeva 19, Celje, tel.: 33112, int. 353. Tiska tiskarna Cinkarna v nakladi 3.000 izvodov. Cinkarnar je brezplačno na razpolago vsem članom kolektiva, upokojencem in študentom. Na podlagi izjave sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 z dne 5. 4. 1974 je glasilo oproščeno temeljnega prometnega davka.